

1000.I. Dzieje uważane w
właściwym
względzie...K.48

N^o Inw. 1000. 676
39.

Dzieje historyczne
uwakane
w wtasciwym wzgledzie.

Aut scripta legere, aut scribere
legenda. D'Aguesseau.

zaiste do porównania organizacji istot, do ich stopniowego wzro-
cia się, i do ich wielokrotnego przeistaczania, a nauka która by
się temi przedmiotami zajmowała, mogłaby we niektórych wzglę-
dach nauka dziejów natury być kwaną.

Dzieje ludzi mniej obszernie i mniej rozmaite wymagają, wpraw-
dzie daleko mniej, jeniwalnego piosa jak dzieje natury, jednakże
sa dla nas więcej przybyczniejsze - przedkonia się tutaj nami
widok wlotonych wskoz na narody pod unieniem praw, obraz
upadku moralności w ludzkim rodzaju, a spiecznosie wie-
kow co do piractwa i barbarzyństwa sa przedmiotami godniej-
szemi zajmować nasz umysł, aniżeli domysły o mniemanych
ocianie wsrodku Azyi, ~~to~~ i próżne wyrachowanie zamien
Itonia lub Ksieryca.

Wreszta iakkolwiek sa prawdziwe te zasady z których nasz
zamas wypływa staj się wspotaresnemi wielkim mrow wyrost-
kiem wielkosc, przeniesi się prawie w duchu w owe czasy,
a tym sposobem zachowai nasz wieko od wyrodzenia się,
i naprowadzi go do wskazaniam w ślady tych znakom-
tych zjawisk w dziejach; jednakże nadwytko iak najprze-
gólniej tego powarnego zamiaru, najbardziej nowsi auto-
rowie starali się, opisywai male nieznaczące przedmioty
iako najobszerniej. Tacyt nie wpytada tak wroglem
dziejów rzymskich, iak widok z naszych zdawienia iakie-
go miaska lub prowincyi. Tęzba wyznał prawdę,

2

chwiaz, w ktorych ludzki spodzi, iny potrawowy z Bela az do najpysz-
czasow, niema drieszyciu narodziu, ktorychby dnie zastaly na
szeregilne opisowanie, a uszere w tej matej kierzce gajstow
krebaby dnie czas ich mowoscina i ich upadku, gdyz nie
znajdziemy mabezas nie dobrego, gdy ciemnota ludzki w daktach
porenicia, lub gdy przesadna obfitej pleistarka ich w bar-
baryniow.

Pracownicy wroch na klimat zamieszkaty przez ludzki, mozna
wnet poznac, czyli ci ludzki na historykow zastagnia - zapewnie
~~tych~~ pod temi niekacemi skwarami, gdzie
poremiesza wybitosci pierwszych narodow zycia kadnego odpo-
czytku nie slyni miedzy miodosia i staroscia ludzka, dziele
kilkun dorosliomych negron nie zdotaiz, zabrywaj naszy
uwagi - podobnie nie kazna nas ci nieszkliwi mieszkajacy
kraion ludowalych, gdzie nie widac kadney wejclangi, gdzie
natura gdzie sie bydz uspiowa, przez byz czesci rohu, i
gdzie te wyprzedzone istoty nie znaja owej boskiej cnoty,
pupiszkowania do oczypony.

Najpziad w Angji trzeba szukac kadebki wielkich spotezcistow,
tam oharanie sie natura w calej swiej drielnosci i doyzkatosci,
pokreblne do zycia rostliny wszak bez uprawy, i odradzaj
sie nawet pod ~~niekacymi~~ zelarem zdobywion miszrakajacy
te pielkne niwy, zagodne cieple pommarzajace soki wrodzaj-
ne ukasztaca te szeregilne okolice w gmiarzo wozaim

ludzkiego, a ludy tam istniejące, spokojni o swoje potrzeby
nie mają nad czym innym myśleć, iak tylko nad uprawie-
nieniem ziemi swej.

Dzieje arji gąstwieją na tym większą naszą uwagę, gdy
rozważemy, iż tam się znajdował teatr świata najobficiej
w rewolucje; mato państw ziemniata tak często walczyć
iak Babilon i Ubatana, ieszere dzisiaj niespokojne
trony Persyi i Indii dostają się pierwszemu Tobroni,
który smie ić sobie prezentować; samo tylko cesarstwo
chińskie zachowało przez 4000 lat własny rząd, a
uwagi nad polityką nam politycznemi, które temu pań-
stwu niepodległości zabezpieczyły, byłyby raczej godne
pióra najpierwszego filozofa.

Dzieje były świata nie przedstawiają, w ogólności iak tylko
suche przedmioty, a my obserwować czo wielką zyskaniem
nie długi się w tych stronach zatrzymać.

Afryka nie miała nigdy, iak tylko dwa państwa uści-
lizowane, Egipt i Kartagine, dzisiaj nie ma żadnego;
mato lizba ić w ołwie, gdzie strawy słoneczne nie dosię-
gają, ief pustoszona niezręcznym ognem despotyzmu.
Świat nowy przedstawia tylko krótką chwilę światła za-
stęgującej, na pióra Tacyta, iest to epoka jego odkrycia.
Nasza nawet Europa była przez długi przeciąg wielkoni nie-
zmiernym tanem lasów, gdzie dzisiaj walczyli, z swi-
żkami krwawożerzami się potykali, i ludzi na ofiary

pozowicaci.

Światło zabytko z strony arcy, dla tego też udowodnił się naj-
pierwej w greji: jako najbliższym kraim Europy był części
ziemi, dylekacie i prawa.

Wohaberowie greccy poraktywali władę we włoszech, materiyas
zmito barbarzyństwo, a dzieki tym nowym Deukalicnom,
kamienie poproszemięli się w ludki.

Wkrocie udowodnił się, że ichoi owa sławna sekerpuzpo-
lita przez narona na gawionowanie świata znanego, te
nawet narody, ktorzym ogryzane wydzarta, czecity: zduwie
naty się nad ię wielkoscą.

Narod uimwilizowany stajędzit obyczaje narodu barbarzyń-
skiego uimwilizując go; a Europa odbierając wiekcy prze-
kłada bydz dżitka, poto młowie Germaniow i gauliow
czując się bydz przesłowieci zapomnieli Arynicanom mo-
dow iły poradkom wyradzonym.

Luz tyfko nadany częnie powołnym krokiem dufkapity władę
tey dyokratorsi, ktori oporaca na siebie uwage wszystkich
wielkow. Czymie byty paistwa Europy przed trzyseta laty?

Treba dzieki czytać w tym samym duchu, w jakim są napi-
sane. Nie zawsze uden narod był pierwszym w Europie -
nie trzeba chwalić dawne prawa przeciw od despotyzmu,
gdyż ci niewiadomy byty narzeni ogciami, a ci despotowie
narzeni władcami; nie trzeba także brać patriotyzmu
w tym względie, areby przez niego rozsadek i cnota

w krajach, których uiergiasty.

Chociaż ustrzyżna trzoda nasładowiona prawi iż dzieła starożytno-
ne są bardziej wpływem podobać się i nas nauzać; i e-
dnakże ustrzyżnienia Grecji i Rzymu z mniejszym były
doswiadczeniem, iakże dziełami Europy; iły bohaterowie
posiadali ustrzyżnienie charakter więcej odznaczony, iły na-
wet tyranii nadawali formę zbrodnicom pewny rodzaj
wielkości, którzy gwałtem chwalił towarzyszy. Lecz także
z drugiej strony wysypisko się przypuścić aby widzieć
tych dziełom przypomnieć: obszerność sceny, gdzie najgło-
niejszy aktorowie grali, klimat spotykający, różni między
się z jemiędzy, i nieoceniona korbysie posiadania,
wielki pisarzy, którzy bohaterów godnie malować
umieli.

O rostrząsającym sceptycizmie historji (1)

Jedyna uwaga może się ostabić niezobracenie, które sobie
o starożytnych wchinkach Babilonu, Alejonów, i Rzymu
Innowerny; to iest dla czego w tym niezmiernym oddale-
niu od tych wielkich obfitych w nadzwyczajności, niepodobna
prawi dla nas iest wzrusz odwręć chynny ostaniające nam
prawda: pochodnia Kwikiki pali się w przeszłości 3000 lat,
tak iakże po tamtej stronie systematycznie stonoznego zbývá
astronomom na różniny quicard niernychomych do my-
-

(1) wyjątek z przedmowy do historji ludzi przez P. Court de Gibelen.

myrachowanie ich odlegosci.
 Jedyny wie przedk, ktory sie udaje rozumowu porostkowi,
 iŝ dowiast, iz cztowiek ktory kyt przez ceterdzieŝu wie
 kamie nie iŝt niŝeim innym iak tytko maszyna od
 zdazeni gawista, i ze we wszystkiem iŝt podobny do
 cztowieka wieku narzega.

Fontenel idae inna gasada, podobniez wnioskowat; wy-
 stawiaia bowiem folie natury ludzka, wŝpiedzie z row-
 nych rzeci niewiadomosci, takowienosci, pychy, i wŝsadku
 sztona, upadl na myŝl, iz gdyby linia poruszaiaca
 najŝnierzniejszaj abeloni graiuzek na scenie ŝwiata
 wyiazgnida goŝtata, moimaby gawŝke bez ozukania
 sie myrachowai dziatania ludzi, i ze filozof, ktory
 gadnym gadaniem nie ŝtyzgat, odgadnat by bym sposo-
 bem ceta przeszta i przyszta historye, a tak w iednym
 tomie moimaby gawŝkei wŝpyŝknie do niezmiernie gŝio-
 ny, ktore napŝe biŝoboltri napetiaia.

Lecz to rozumowanie iŝt niewiŝ dowiast iak gawŝo-
 wne, nie iŝt bowiem napŝ ograniczony ozum w
 planie g iedney gŝownej przychyni wŝpyŝknie nastŝp-
 ne rezultaty odgadnac; postepowanie symbolizne mo-
 ze byŝ przyŝwaibe temu szrytlnemu fantazkowi Des-
Kartowi, ktory twozŝyŝt ŝwiaty ŝwoia, subtelna madzoga,
 lecz nie filozofowi oŝwieconemu, ktory przytara mŝo-

W którego interesem było, aby jego chwale umniejszyć z jednakoż wypr
 mianem o imię w rozmyślach abenckich, przemianem wbyfornaj-
 a. nawet w bestyę; najwielkzymu więc niedowierkowi budrow
 będzie przypisywać przekonaniam rasadziacim się na zgodnych
 i świadectwach Tucydida, Demostenia i Aristofana.

Alexander wkrótce przez Indyjską aż do Indów nieznanych
 należących w Europie chętna byłła z podroz wielkomych miedziom
 do Gymnosofitów, a tutaj historyja tego bohatera zamiejsza się
 Amurami officiami.

Otwieram księgi Strabona - Strabona i Arriena, którzy mówią
 o tej granicznej wyprawie, a ich opowiadanie dodaje więcej
 wagi mojemu Scepticismowi.

Poznać je można także nadając miastom Indostanu i Sambury
 krajem Dayom, nie mają najmniejszej analogii z wrykiem
 miefkhanion dawnych Indyjskich w. Mogota; widzę iż diela
 ajch Indyjski pomiędzy ogrodną Indyjską Księżat niepodległych,
 a dominacja ich reszta; iż za czasów Alexandra cała ta reszta
Asyjska gustawata pod panowaniem jednego władcy z Imper
Sukhadit; nie można nawet opowiadać epitki o reszta widna
imiego Stramy aż do stawnego Kulichana, gdzie Indyjski
indyn imiego Despotów zruciły.

Historyjny Alexandra podziękuję Porusowi ogromna armija uzupeł
 ne wyprawy; leży światły Blouel, indyn Europejski, który widziat
Indyjski istot filozof, nauzo nas iz imie Porusa ogrodnie ieft
nieznane w Asyjski Indyjski Indyjski Indyjski Indyjski Indyjski Indyjski
manym Krolem, gdzie się bydł w był względnie drażna wyobrażenie
która poeci istot najdokładniej wyprawi imie.

Zmieszkał nie bynajmniej to udanie Alexandrow, jego imię iść wspomina
nawet na brzegach Indii i Sangesu, a Branimir miał zwinąć go Koo-
neaty stowa indyjskie oznaczają wrotyczka; tak więc pomimo
wszystkiego utracił się Diogenes, nie można zaprzeczyć, arcy
zwyrodniał Dariusz nie odwrócił Indii jako zdobywcę.
Takim to wstrząśnięciem Septimianem bracia z Afriki drzewa
Alexandrow.

Pudobnie pominięty być nazwę gąsady względem bohaterów staro-
żytności w porównaniu ich historyków.
Niebezpieczna jest rzeka, wszystkie wyjasnia i wszystkie pro-
wadząca w stowaryzowanie, który nam przystaje od
Santhioniatona.

Herodot był prawdziwym w opisywaniu Grecji, lecz mógł się mylić
w myśleniu Persji, tak i Kturiast był dostawcą w
opisywaniu Persji, lecz mógł błędnie w myśleniu Grecji.
Pranie od dwóch wielkich niezgodzą się między sobą, użer
nad idea, kto który może powinn o starszy bych histo-
rykach; zapalenie gruntu się na swych geniuszach i
zaprzecia, powie pomysł: Herod Kturiast wypracowanie ich
błęd, a bynajmniej sposobem ogranicza ich jeniusz; utwór
sprawiedliwy oddać hold ich jeniuszowi, pełnia ich
błęd i wady ich poważ.

Gdyby nawet prawda było iż Allariusz poprawił piec tyński
błęd w Ammonie - Marceline (1) i że Lukasz z Holstynem
wzharat osm tyński pomysł w rozprawkach Baroniusza (2)
nie można tego wnosić i Dieta historyka rzymskiego

(1) Obraz Biblioteki Toppi, Bibliotheca Neapolitana str. 206.
(2) z historii Grewora Wilkiego przez Maimburga.

na idney scali wozg a odifca klomera postawie treba.
 Perier wozny zesz tego wielku dla skazania swoiy erudycy za-
 wiait Waleriuszowi Maximowi i z upowim zpiowze historycznym
 nieduz erwie osoby, das i niezica pamiuszat: Perizoniusz
 prethonany i z starozymy autor nie moze miai niestuzpoci
 przeimka Kyphithoni wielku iudmnafezo, mystapit z obrozey
 ego, luy nie iowicie ofkarsai swego przeciwnika o bez-
 szluzoz, poprzeslat na tym usprawiedliwieniu Maxima, i z
 mu zirebnych wzpotwinowayiom wysprubhat; w tym ganica-
 oze mystaprat publicznie znowozie lufce bledom, ktore porna-
 chodit w dietach Polyba, Tita Liniusza i Plutarka (1). powsta
 ta nabeuzas wielka wzgawa w szerzopozwolity ukonych,
 nie chiano pzebawyc obrozny starozymy, i z niezicay
 obalit iuy ofkarsai; wielk Ludwik XIV pomyslat przy
 moment i z iff pierwszey z ietekow, a wzgniewany
 Woalo zrobit nowa epigramy na Fontenela.
 Nie ma zadney historyi iak starozymey iak i bezgnyezey, ktoraloy
 nie zastugiwata na puchwaty i krytyke; treba w niez praude
 mystaklowai, iuy bledom nie puzymowai, a skazytine przeciwo-
 ko nielkomu epigramatom nie pisac. Prownie zapetue niedo-
 wianstwo (Pisro nison) iak i sklybenny anlugiatom w mystakli-
 wanin wyprimo historycznym na nie i z, nie zdadza, nie
 treba ani slepo wiedzyc, ani luy zapetue puzadpienowai, luy
 potreba wozg zytbrai.

(1) Obsee anistad versions historicae, ediaa amsterdamo 27. 1685.

O chmurach
wzrzeszonych nad najstawniejszymi
epokami starożytności; i o cadach (1)

Pamięć najpiękniejszych pierwszych wieków są okryte nieprzejętym
nim gąstoniem, nie będzie więc ubliżeniem powiedzieć, iż
historja ich byłaby bajka. Sanchiaston, Beros i Klerodot
mogą być dziwnie bajkami bez naruszenia pamiętki
Tucydida, Talisa i innych.

Po tym sprostowaniu będzie bez wątpienia dozwolono po-
niżej prawdę o najwielkzych epokach historii poro-
wić.

Aby ich wypadki pierwszych wieków na naszą irazę ga-
strzyć, nie jest dostateczną racją, byle byłoby nieprzerwany
Tancem pisarzy narysować go stawnym, potrzeba aby prze-
bieg wrypków wielki aż do nas bez zmniejszenia swojej
chwaty, potrzeba aby tradycja o nim była stała i po-
wzrostną, potrzeba, aby oryginalne dowody gągnia, aby
filozofiami historycy doprowadzili go do nas w całej
nieykalności swojej, potrzebują. Lecz która jest wiel-
ka epoka starożytności, aby podobne dowody zgine wy-
brzmata?

Trzema są sprężysti ekspozycje pomysłowa Ninowy, zprzebycia
Didony do Kartaginy, i z pokonaniem Deukaliona.

Nie ma bez wątpienia znakomitszej ery w starożytności

(1) Wyjątek z przedmowy do historii będzie przez P. Court de Gibelin.

8
iakt wieście Troi, a przecież uległszy Dion Chryzostom, iż ta
ślobia Arji nie była nigdy wieścią, przez wyzka agamemona (1)
W najoswiecenijszych nawet wiekach Grecji widyano autorów, które
zajmujących się między sobą nad ślobizg wieściami iakiego zraznego
wypadku, którego mogli być świadkami: wziętymy Mitria
desa i Leonidasa nie widyeli czyli bitwa pod plabea przepię-
żpita lub naffażpita po wale Salanimskiej (2).

Cześć przypada Klaska w państwie pochodząca z gimnazjum
barbarkusztwa iłł dostateczna, również ciemność; taki był śkadek
zwycięstwa Brennusa, Plutarka zapomniał iż to pogromienie
tak dalece zniwierało wspaniałe pomniki ~~gimnazjum~~ historyczne,
iż nawet niepewność powstała względem czasu czynion
które się w okolicy wskazywały ludzi przybrały (3) Tym sporo-
bem Arjom Fabryciusjon i Hamilton iłł nam w wieściami
względem były nieznany ile Arjom Pomula.

Strabo opiewa iednym rarem najpiękniejszą pomniki histo-
ryj greckiej, mówiąc iż Kleantius, Kleriosz i Herodot nie
mają więcej powagi gdy opisywał bohaterach wyprawiając, iakt
Kleriod i blomer gdy o wycy bogach zwycięstwie.

Warron uszyje się na więcej odwaga, gdyż jego scepticism
obcywami najpiękniejszą epoki wspaniałych narodów; ten stan
ny między opiewały w przedzielną starożytność iłł wiecy cy-
wycy i światła znanego, ostanza, iż eady przesłania od ułwo-

(1) Orat. II. pag. 19.

(2) Dion Chryz. ibid.

(3) Vita Numae Pompilii.

utworzenia globu i polopu Ogygesa niepodobne byt nieznamy (1)
i ze basnie historyczne nie przestaly istniec az w pier-
wszym Olimpiada (2)

Widny sa rzadko pomniki autentycznosci, chyba tylko na-
dzwiaz, kiedy znowicilnowo obydnie strony zbiegajacych
i kiedy dowodny z obu stron trofea wystawiciz.

^{Wzrostli:} Kiedy iden z dwiulz miodow staine sie panisaca pologa, zaraz
ktawicilnowo historyczne iif potwierdzone. Kiedy zeszlym krol
orkawza spiny papawicilnowo niepryjajic, mawit stawny
kloray Walpool, wrcyzy dziejopisawce spiera sie sturyci mu
za swiadczen; stawa qodne zapawicilnowo, ktorego dowodem iif
zifloray wrcyzy zifloray zifloray zifloray od Sesostrida az do
Napoleona.

Ammy kloray in uimniyszem. Py interesem iif przynosi naro
Dawny zifloray to pomniki bledow politycznych; byt czes
w Olisach, qm nie byto dozwolono ukrywac iif znowicilnowo
stawa tatarzkiulz zifloray zifloray zifloray zifloray.

Mienc o pomnikach zifloray zifloray niektore cpolki zifloray
nosi; luy kiedy zifloray dawne Dzieci bez przesadu, zdu-
miencamy in iif pomniki publiczne nadawaty kloray naynie-
Dawny zifloray naywiktz autentiwnosc: niidajano kloray
zifloray paucawicizy w pobliskozii Sebora miencie, ktora zifloray
ni smowiciz zifloray, luy zifloray, (3) pokazywano iif

(1) Warren. De die natali 15.
(2) Iud to naywiktz era historia zifloray. Korype in 4. 446 p. 10
naska p. 10 p. 10, i kloray in p. 10 z urodzeniem Domula, Na-
dzwiaz zifloray zifloray w ktora pierwi historia Dzieci
zifloray.
(3) Pausanias, lib. 9.

ieltawym przez kilka wieków w swiatynie Delfickiej kamień wspanisty
 obronisty, który miał być pozarty przez Saturna w mianowaniu,
 i nim był Lunary, (1) wrotyffe swiata dawnych Egipcyan i gajonia
 daty apoteose wota Apis, a nie ides wofist w Mexico i Siamie
 garwadrat cuda boga Vitruvitutali i przemiary Sammonekodomu.
 gdy ten ocean basni przesilnaci chemy, zbudnoscia zysffe przy-
 chodzy rozpoznawac dawne dzieia, potrzeba zamie przeprowiac
 sie z Septimium w raku, przeglnie gas potrzeba gda areby
 historyk miał odwage zycie w cudownosci i poprestai na
 prawdziw. Te uwagi naprowadzaja nas naturalnie do zytbiania
 cudow przyzrych od najwiekszej wsi historykow starozytny.

O Cudach.

W dawnych dzieiach powakchymy wyzalko iff cudowne, nayna-
 karalnyczge rzeczy dzieia, iis sam przez czary; behabrowie
 bypntnia przegzy plemi lastkain zgaradzajntkimi iak pome
 odwaga, a ta historya ma rzecy zer przedmiot bogi aivret
 ludzi.

Pofzeli mowa o zytzerim pafstwa, to albo zyfa Oannes dzie
 prawca Chaldeyckim; lub Amfion budnie Teby przegrywa
 iis na lioze; lub Partolan w lwy wielki po potopie przegry-
 wa lasky waltki z obkymami Islandyi, i rostawia swy
 tron Ruanowi, który xycie przez przesite do wiekow areby
 iis dat uhrzcai S. patrycemu (2)

Wrotyffe wstawy lwozi nie dzjataia, podobnie mnyj ludziam;
 dworca zotmety z zabow smotyj, gromia dzinobowry, które
 mnyj nie istniaty, obcia z bogi i iaini, i dzwalcia, sumpu

(1) Pausanias lib. 10.
 (2) Topog. Hybern. pag. 735 et 736.

in do byt Desy Kamieny zstany z niaba dla zapowiedzenia
budzium iny zbudni, lub dla iny ukharania. Ta poborna puzga
Drozi uchwiedzata si tytu maniej, qdy iny wialsze niaba
zpierywstawa ukharowate w iny zbudni.

Anaxagoras miat x podobnych uwag swoy systemat nie
biarki utworzyc, ukharowat bowiem, iny niaba pod natrzfatti
oparki puktadu bytu obzorne wialkimi szatami, ubire sie
ad niaga adzwaty, iak bytko pomszenie ukharowate go
w adwalim ad zwodka, swoy obrot czynie puzstawate. (1)
Ten filozof byt namet tak pierwszy swych zasad, iny puzpoinie
Diat upadk pierwszy stannoy szaty, ktora iny w Francy
lpo roku 66mij olimpiady zapadla (2); puztug Plinuszga
wypaukowat in swie obalena z taku Dukt adwasie
iaki nazy Kafirin lub Halley zamierial wypaukowawali.
To podobne czasia filozoficzne czapie religijne odnawiate
in u Dawnych w tytady nowych puzstaiach. Znane sa
zelazne, kminie i uglane Deszere, w ktorych ustanowione
Plinusz i Titus-Liwij wspominaia. Wic ma puzpoiny
czepo zduzema w dzieiach Thyrtidij, ktorely niabyto
zapowiedzi one leni niemiecanu cudami. Moplaus in
nagmymyza iflaba puzmieni puzstadek praw wiazunty
nabny, qdy wstakka Dzikto wroci, lub qdy iakie dowodzie
tubion bogarka grabnie.

Prandajnie podobna puzardzie puzajem, ktory nie wypow.
wadza swych behabiniu inardy Dzialajacych tak bytko wswi
puzdusi Dwoalkin i podobnie ktin.

(1) Obacz u Tomki historyka Silenosa, ktory nam Dionys Laertius zacho
wat. In vit. Anaxag.
(2) Jest najkpinie apuzosa: Pradixissa (Anaxagoram) coelestium litterarum

exarow: idnallze nie brakuje samemu Diestem puzardzai, gdyz
naleyca puzardzai xim wazy, wpylleni Dione Diest.

O matery literbre

opowiadania autentycznych (1)

Wszystkie chrony niemyśli mysladai swoje wyobrazeni w
pisaniu, naleyca wykluczyc nad zporobami, ktorzy ie towa
temi wazy niemy, naly swie na niedki, Porbyki, Kolumny
Pterkorkerby na slabach byty przez naleyca do byty wpylleni,
na inly pisali swoje prawa, swoje ceramie, a nawet
swoje Diest, laby nie byt rekobuz w wazy naradyje
niemyppym Diestajis autem.

Widomo isty in Magyry naly na tablicach Kolumnyppym swego
Pentateucha; Hermes pisal na Kolumnyppym zepisty unieie
swy; sam byty Lythury, ktorzy niat za siftem nalyie
ie ad wpylleni prauadawion, wazy in wazy na pa
mie bytybanom swych ustanowien.

Kuzgolnie a Praktor wzyprans nied, marum; melale do
prauadawion prauadawion wpylleni naly in wazy naly. Wbyty
bunien republi Kolumnyppym strazy arbia prauadawion wazy, ktorzy
in wazy naly in at, ^{awreli} wazy naly, ktorzy in wazy in
wazy in byty in optacai. Patay, in wazy in, wpylleni
publiay, wpylleni prauadawion Kolumnyppym prauadawion
chwate, wazy in wpylleni prauadawion prauadawion; a byty in
swy byty in wazy prauadawion do chwatey Kolumnyppym, w ktorzy

scientia quibus diebus satum carum est @ sole, idque factum
in India.

(1) wazy in x byty swy Diest V. Court De gebelin.

Każden atomik Ukrain mięt wyśpań furia kłótnia.

podziela matę kłótni były pomnikiem zburzonym za gorące prze-
wodnicę pisano, Ukraiński chcieli przetrzymać nas Karłowycami.
Prawimy one były również uważane za bardzo autentyczne
i ich bytko przynosi niedowiarze mi miata interesu i spiesz-
krytyki, a zwracali uwagę na ich wstydliwy i nie-
ładny a nie bogaty

Przewidywać bezinnych wyrażeniach, przekształcając wyrażenia i śród-
kreski wyrażeniach wstydliwie przekierować przewidywać monarcha-
m. Inny wyrażeniach i prawnie wyrażeniach w zbieżności Barbery
sakha, a dnieko tego wyrażeniach jest przedstawia, historyczny poli-
tyczny Karłowycami.

To im bytko były wyrażeniach oryginalnych, wyrażeniach i wyrażeniach
Dlatego wielkiego Karłowycami sakha, albowiem. ad zgonu wyrażeniach
wyrażeniach i wyrażeniach w Europie wyrażeniach i wyrażeniach
manifestacja, testamenty monarchyjni, listy ministrowi, i
raporty postów. Znane im prace w tym zjawieniu
Leibnitsa (1) w Niemczech, Haymera (2) w Anglii, Muratori (3)
we Włoszech, Du-Roi i Malibona w Francji. Długi prze-
widywać wyrażeniach - nas jest albowiem oryginalnym, wyrażeniach
bytko matę wyrażeniach wyrażeniach podzielić wyrażeniach i wyrażeniach
sacra, ale tego przewidywać autentycznie bytko pomnikiem nie
mamy wyrażeniach historycznej.

(1) Godofr. Guil. Leibnitsii Codex Juris Gentium Diplomaticus. Hannover.

(2) 1693.
Fœdera, Conventiones, etc. à Thoma Haymer, Londini. 1704, 1717. tom 27.

(3) Annali d'Italia, etc. Di Antonio Muratori, in Milano. 1744, 1750. tom.

ostrożnie. Jest uprawdopodobniona w nich mowa o panowaniu Terestida
leż nie o jego zstąpieniu do piekła; i w nich wyrażona
wzmiaczką o pierzopłym wyścigu Atny, leż nie mowa o pom-
yślach Konwulsyjnych cięta Enelada; epoka wyjścia Triu
iż tam oznaczona, leż nie fantazjowa historia Laokoona,
nie przypisanie Ifigenii, i nie jejżeś ma walka Dromeda z
jamiuzym wojny; boginą pitkności.
Kronika z Paros nie wyraża nic o Arzyne; leż inne-
autentyczne marmury nagradzają te strasne przy najpóźniej co
do Chronologii. Wśród nich szczególnego widać pod panowaniem
papieża Pranta III, kruszał nie idącym wiceksięciu w Arzyne
złobierzo ka Kroniki, w których był wyjęty cały cały
konsulów, Dyktatorów, Trybunów wyrokujących, i Cesarzów
wraz z tryumfami wodzów republiki. Kardynał Far-
rey uwrzcił ten piękny pomnik, którego utworzenie
przy piśmie wielu męznych sławców Attikoni, a w ka-
pitotium myślnegoś mi gąparyłue miejsce.
Leż dzieło ludzi nie pisze się z wybuchowaniem i z mar-
murami Paros lub Kapitolium: trzeba więc szukać pomocy w
innych pomnikach, to jest w współczesnych Diaryjstach.
Awarujemy w rozprawie o historykach stopień pewności,
który wytykają z ich świadectwa.

---

to piństwo edycje na samym marmurze, znalazł wiele uwag nie
zgodzających się z samą rzeczą, i na pamięć pisanych. Obaj Bentley
dissert. Upon Phalaris. pag. 207, 231 etc.

O pomnikach

które nagrodzily budyj pisowniemi i sztukami
za pomoc pierwszemu historykom (1)

Przeprawa pierwsza.

Wprowd nim zaskiceniy mowic o pomnikach ktore sztuki do pisa
nia dicesio nagrodzileyszy starozytosci, b dzie dobra swera, wiekiem
kiedy zawarto pisma wspanai; bez tego nie b dzie wstetygat, po-
przebrane bykto na przykroczym z pomiedzy ichnych mienemai te
domyaty, ktore na wkwagi ukonych zastawaty.

Bez waktwienia nie byto nie przykroczymyszego i przyjemniejszego
w zym budkimi, iak mnie przykroczai przesyte zdumienia,
i wyobrazmosciom duzga pewne stala przepisy nadawai, areby
ia bez zmiany do pierwizj przemiesi pobaw nosi. Zdaie sie iz
sama natura naprowadzila ludki na te druzi, jednakre nie
byto takwosim, adkaje te radka laicemnie. Ponimo tego wstyp
kiego wyptalicimio ia, a od czasu iak znowimio zostata,
przyjat i ustalawit ia zmypray, a iey slady musiaty koniez-
nie potrosbai w pomnikach narodiw.

Gi ktorey wyptalicimio charakterim najmnieiz starozytosci nadawo,
przypisnie ie mupeszgom, a iakby to iezgze za nadto wiele
byto, przepisnie te chwate samem Boga, dyz me prawa
na tablicach kamienych napisat. opierania to ukony wyprawie
na riziemych wtknowawicach, o ktorych w przechadzic wspomimimio;
po szem zgdzdzimio sie iz przed mupeszgom mato co pisanio,

(1) przez studea Antelma stawego kamodzieic i stonka akademii
napisow i pialknych mienietwosiz, zmartego w r. 1737.

iz najpiękniejszą część ludów nie znata żadnego pisma; i z tego
to też powodu powstało tyle zniekształceń i niedorozumień
w dawnych dziejach ludów, w ich religii, i w genealogii
ich bogów. Lecz to może przekonywa aby pismo wszędzie
było nieznaną, i arcy Mojżesz nie posiadał innych opio-
sów, które on w ródzin żydowskią znaną owaty.
Ci więc, którzy go za wytwórcę charakterów postrzegają, mówią
iz im nie przybawka żadnej księżki. Którzy jego Dzieła
poproszają miata, iz nie wspomnieli o żadnym piśmie
któreby mu znanie było, i że ponieważ napisów naj-
znaczniejszych jedynie tylko bradiga się używają.
Na to odpowiadamy, iz sam Mojżesz w 20 rozdziale 100 tytu
wskazywał o księdze mojżeszowskiej. Wprawdzie jest ta
księga zupełnie nieznaną i wiele głosów ma się zaprzeczać.
S. Augustyn myślał iz ona nie była dziełem patriarchy lub
proroka, lecz że była napisana przez ten same narody
żywijsze, które do wojny za tyle wojny wzięty, iz
iz imie wojny pana nadaty. Zawsze więc ta księga
istniała przed Mojżeszem.

Uważnia oprócz tego, iz Mojżesz nie mógł żadnej wiadom-
ki o piśmie w wypadku. gdzie jest podobieństwem do
prawdy iz byłoby pismo wszyte gdzieby tylko znanem było.
Gdy Abraham Elietera do Mezopotamii poszła dla traktowa-
nia o zaślubienie Izacka z Rebeką, ten niemy stuga nie
jest żadnym listem upakrowy. Kiedy Izack kaze Kopci słu-
żnic (1) które Filistynowie zaspali, dać im tylko to same
imiona, które im jego ojciec ponadał. A gdy Jakub w

(1) Gen. 24.

Bethel kamien wyplawit. i pod swia qstow, go potworzyt, na do
 wid ukazania si mu we swie postawia niebiańskiego, nie ma
 napisie wzpinawki o zadnym napisie. Gdy braia Iuzefa do Egiptu
 si udali, i Iuzef po Benjaminu pozyla, ani ojciec ani syn
 nie wie pisza; (1) a le dompety maia zaswiadcza iz w owej
 czasach nie pisano: lez tu nie ma nie przykroznawiecego.

Job xyt przed Mayszem, a jego historia miata byc napisana
 przed Pentateukiem.

Na to dppierdany iz gdzy byt Job xyt przed Mayszem, nie
 bytby ten prawnidawca zamiedlat wyplawit tak wielki przyklad
 cierpliwosci niesprokazywnej Izraelitom. Job miat byc nabezys
 w ubrapieniu gdzy Izraelici szly w Egiptie si gwardowali,
 poniewaz nie szly w swym qstwie zadnej wyzniczki ani o
 prawie ani o prorokach.

Lez bytby sanitasia chini otnawia crab i imie autora by
 Kiege. Tytlo egzawic przypisania ia jedni Izaiaszowi; inni
 zas Salomonowi przykroznawie nenn iak wienny do rokowien i
 moralow, ktore z poetyki byt obekawymion, i ktoremu edil
 arabicki nie byt nieprany sadzaz iz jego rokowien i ktoremu
 Saba.

Tymczasem nie można zaprzeczyć araby Job nie znat pisma, i
 niekierujcy sposobem rycia na otowin lub kamieniu, gdzy mowi:

(2): quis mihi tribuat ut scribantur sermones mei in libro
 stylo ferreo et plumbi lamina vel cetera sculptantur in cilice.

Nie mógłby tak si wyparai, gdzy za jego czasow charakterny byt
 nieprane, a nie można walcia, araby le nie bytby bardzo daw
 ne. gdzy apodot 3. Indass Kiege Enucha przykroznawie, ktory bidas

(1) Gen. 42. 43.
 (2) Job. in 23

diu myn po Adamic miat pobjep pypowiedzia (1): Prophetarib autem
et de his septimus ab Adam Enoch. Tertulian minima iz
 ta kniega byta zachowana w arcy, lub przez niego odnowiona (2)
 opinor non putaverunt scripturam Enoch, ante cataclysmum
 citam, post eum casum orbis omnium abolitorem, salvam
 esse potuisse. Si ista ratio est, recorderetur pronepotem ipsius
 Enoch fuisse superstitem cataclysmi Noe, qui utique domestico
 nomine et hereditaria traditione audierat et meminerat de
 proavi sui penes Deum gratia, et de omnibus predicatis
 ejus. Wiele innych, o ktorych Kniegi Krolow wspominaia,
 musiaty byty talere bardzo dawne, jak S. Augustyn mowi:
 iz nie byty od Lydow; Chryscjanialko kanoniczne pisywaly
 x pisywaly swiej wielkiej starozylnosci, w obawie iz wiele
 bladow przez dawnosci czasu w nie iz wionosci mogto (3).
duorum scripta, ut apud Judaeos et apud nos in autoritate
non essent, nimia fecit antiquitas, propter quam videbantur
habenda esse suspecta, ne proferrentur falsa pro veris.
 A do tego dodaje ten cytuje, iz nie mozemy byty pewnieni,
 czyli te dwa pisywaly od swietych metrow ktorych imiona
 nosza; duomiam utrum eorum sint, quorum esse dicantur
inveridum est, et ob hoc eis non habetur fides. Tymozeser
 py tak Toba dixto, iak i wiele innych w Biblii sa wionian
 kowane, nie mozna walpi azely nie byty bardzo dawne,
 a zhad wnosieny iz wiadomosci liber pisywaly od najdawn
 niezszych czasow.

(1) Jud. 14.

(2) Text. de hab. mul. c. 3.

(3) Aug. de civit. lib. 18. c. 38.

Iuref powiada w pierwszej księdze roz. 3. w Hawaty dwóściany Ludy, iż
 Decionem Seta winnymy wiadomości astrologii, dowiedziawszy iż
 banien od Adama iż świat woda i ogniem zwiersony był
 miał, powieści obawę, ażeby da wiadomości nie zaginęta wyświad
 nim ludzje będą czas miał iż się nauczy; naplanili więc
 x tego powodu Dnie Kolumny, jedna z cęty, druga z kamie
 nia, i wyryli na nich wiadomości nabyte, ażeby tym sposobem,
 gdy poleps Kolumny z cęty zwiersony, druga z kamienia
 pokroszta da pokroszenia do pokroszenia iż doniesień; a
 Iuref dodaje iż za jego czasow i fura widziaws te Kolumny
 w Siriji. Prądziaws spezjawa się ten dowód sam sobie
 nie iłt banien pewna częca wypli dzieci Seta Palestine za
 mieszkiwali, tuz zafre starzy do przekonaniam po dzieci,
 iż imz w onych czasach znany ~~porządki~~ ~~kolonizacji~~
 pisma i wyświad.

Wossusz zapytuje się, iaktimby sposobem mogli Izraelici
 wyplai prawo, gdyżby wyświad pisma nie opali? Ci Kłbiny
 używunia iż Moyzesz był pierwszym Swirca, charakterion
 bruhai od powidzi w 3. Augustynie, Kłbiny mówi iż Moy-
 zeszy ustanowit nauczycieli do nauzenia (1): Moyzes in
populo dei constituit qui docentibus litteris preessent,
priusquam Divinus legis ullas litteras nossent. Ludy to
 samo usprawiedliwienie mówi za Wossuszem: Kłb banien
 oberaunyt był nauczycieli z pismem? Nieprawdaję byta
 wiadomości pisma bardzo rzadko pominędy gospolstwan, iżgo
 cęty z zabrudzeniem byto rolinchwo, prawadaję bytko życie

(1) Aug. de civit. lib. 18. c. 39.

romadzkie, lecz z tego nie wyryłowa, aczby wskazywac ciemności na
tych wiadomości były.

U Greczów jest nappowzedlunijem mianowitem, iż libery od
Fenicjanów pochodzi. Klerdot mowi także iż Fenicyjczanie
nazywali ^{Kaig} ~~libery~~ Dipteraui, pominowaz pisano na skrawku
owadych, i ze dla tego zwali libery Fenicyskieni, pominowaz
Kadmus miał ic pójniese ołba z Fenicyi, podyceni nie
można zapominie być stawmył wierszon dulkana:

Phoenices primi, famae si creditur, ausi
Mansuram ridibus vocem signare figuris,
Nondum flumineas Memphis conterere biblos
Hoverat, et sacis tantum volucresque feracae
Sculptaque servabant magica animalia lingua.

Widziemy z tego iż pierwey nim powszechny sposob pisania
był wyrazkowy, Egypcianie pisali na skrawku figurami
zwierząt, niemy sposob mony, ktorzym podotawali niektore
znaczenia stano wolue.

Wskint Kuruzny mianiai o stawmył niesie Tytze, pominada, iż
Fenicjanie libery wyrazekli lub iny wyfeks wskazyli. (1) Si ferre
libet credere, haec gens litteras aut docuit, aut didicit. Niechay
co chue bedzie, zmat ten nariod charaktorny d bardzo dawna, po-
niemy Cicero nie chue aczby walyjono iż Treza niata
pochow iypore przed Homereu, a Euzebiusz wspomina w swoim
dziele Simba, Filamona, Tamiu, Anfiura, orfea, Muzea,
Epimenida i wiele innych, ktorzych dzieła nas nie doszły.
Te libery, ktore Kadmus przehow nauczył, były zaprowadzone
do wlosy przez archadidyptka Ewandra; i z tego powodu

(1) 2. Curt. lib. 4. c. 4.

miaty byt najisane wierzycz qualozijone mowomym Dawnym rekto
pisanie, ktorzy wyponima Petrus Crinitus (1) - auzycz poe-
ziaty, de honesta disciplina, i o ktorzy rawnie Wossingz
wymianke wazni.

Primum hebraeos Moses exaravit litteras,
Mente Phoenices sagaci considerunt attitas,
Quas Latini scriptitamus, edidit Nicostrata.

To Nicrostrata byta matka Ewandra, i to by samo ied mysla Lila
Livia (2): Ewander tum ex profugis ex Peloponneso autoritate
magis quam imperio regerat loca, venerabilis vir miraculo
litterarum rei novae inter rudes orbium homines.

Pliniusz mowi latwie, iz Kadmus dat Grekom is liter, iz Dawne
jonskie litery byty podobne do charakterow fenicyjskich, i ze
dawne litery sa prawie by same, ktorzy Grecy wzywali.
Skaliger utwierdza iz charaktery akiryjskie i fenicyjskie
sa by same co i Samarytanski, ktorzy wzywa
babilonska wzywali.

Wreszta ist penna wazna iz Egipskonia w Egipcie znane byty litery
od najpamietniejszycz waznow. Diodor Sicilyjski mowi iz Egip-
ciamie posyppiszwali sobi zapszwali iny wyrazozisnie, wypra-
wie przez Thuj waz pierwszy figur gwintecznych dla wyrazozisnia
swowich myslu (3) Asserunt Aegyptii litteras, astrorum cursus
Geometricam, arbesque plurimas absese fuisse inventas, non
nulli has Aegypto invenisse quendam nomine Menona affir-
mant; sed apud eos animalium effigies loco litterarum erant
q w istancie murialy tam litery bydy bardzo dawne, gdz

(1) 2yt w wieku 1500; byt urzewnem Politiana.

(2) Lib. 1. ab urbe cond.

(3) Diod. Sic. lib. 1.

downieśmy się z drugiej księgi rzymskiego Taita, iż Germanikus
odwiedził wielkie groby Tebów, gdzie się spoczywają Damoty cha-
raktery egipskie ryle na obeliskach, dowody dawnej gwałt-
ności tego miasta: (1) Max. visis veterum Thebarum magna
vestigia, et manebant structis molibus littere Aegyptiae pri-
orem opulentiam complexae.

Dawny, które de ludy, optocety, cene ofala i zebra, turyki Koni
i bronie, mnogie kosi, stonowicy i wozie sta wiadły, podadki
na przemie, i inne podzety ludzkie. Pewnemu dawnemu
kniezen polewno napisanie były napisow, poniewaz, iak
mowa Diodor Sicilycki, samie były księka egipskiej posia-
dali mniemności pohnamania liter swedych. (2) Litteras,
quae sacras appellant, soli sacerdotes norunt. To samo ięf
iuz dawdem iż wiadomości liter od dawnych czasow w tym
kraiu panowata. Czymy także w Walerym Maximie, iż
Pitagoras bdać w Egipcie, nauczył się charakterow egip-
skich, i ze zycianie księgi Duchowne, znalony dzieie wielu
wielkow (3): Pythagoras Aegyptium petit, ubi litteras gentis
egypae factas praeteriti aevi sacerdotum commentarios
scrutatus, innumerabilium saeculorum observationes co-
gnovit.

Duz iseli się znajdowat czas, gdzie de charakterny mato co
znaczeni były, iakimże sposobem mogli historycy, iak
mógł Mayrery nam opowiadac co się w swiecie przytrafity?

(1) Tacit. Ann. lib. 2. 60.

(2) Diod. Sic. lib. 4. cap. 1.

(3) Valer. Max. lib. 8. 7.

Adzwiniędy ludzki okropność, przed miastem wielu wypraw.
 Co w języku Moysesa, przyznawamy iż może pisar z bractwa
 druidzkiego: domaney patriarchów, przenieśmy ad Adama aż do
 niego nie iſtnieje więcej iakże cetero, lub pięć pokoleń były
 patriarchów, iakże nas nauza chronologia piśmna świętego;
 nadeśmy bowiem były przesyte z dawać iſtota napawienia
 uszyppelnych ludzi, strzeżenie w czasie gdzie gładny nie było
 historii do wyſtania, przekładzły więc bractwa z opra na sygn.
 duży gdzie w prawie nie do wierzenia arcty gładny przepuż.
 i święty piśm nie było, Krzyż sprawiedliwej, o Kłowy Dorne
 i Dnaga Krzyż Paralyzowania wzpinałkwa, musiała ga
 miedze zupła dawny patriarchów.
 Wierzy iż Moysesz był wyſkowny pruniędy Egipcjanami; piż
 niey, etat na, iakże zaszczep: nie był oddany ad Chaldecyż
 kiew; Akrypantów był najdawniejszych narodów świata,
 miedza więc zwieć pruniędy iż był obokowy prawie ad
 cetero Paralyzacji, a gwiazdka na de wſtędy gładny
 iakże historia na najpiękniejsza wiare.
 duży uszyppelki druidzki iż był mianym historykiem, gdy bowiem
 przykownani iż iestony iż, orak był proroctwem natchnionym ad
 Boga, mógł więc opisywać przesyte zdarzenia, gdy przesypania
 dat przesyta, Kłowy spełnienie wiary.
 Prorok Izaiasz mówi o języ adkrzym pomyślny, wazy przesyta
 i: rozkopyty, Kłowy Bóg z wſtędy dla mego narodu uszyppel,
 a o Kłowy nie mógł więc inne narody gładny wiadomości
 z przesypany swych bazykierów. Quis similis mei vocet et

annonciat, et ordinem exponat mihi ex quo constitui popu-
lum antiquum, ventura et quae futura sunt annonciat ipis

(1)
Gdy więc nie dawać nam iż, iakti taki piąte historye, niczta lub
naroda, tym więcej dawać nam powinne, iż taki maż iakti
Muzeszy pisat powozgachne dawać świada, byt bawem wapie
rany od flaty bradiny i potarzał w sobie do wyppelnie
wielkie przyniady, ktorzyt wymagamy ad prawidawey, radey
fiterofa, idnym stworem ad ogotowego miedca.
Co in tyney inupty dawać nicztyt co do czasu i nastęzi ad
Muzeszy, i osthanymt o pisaniu radey basniow iakti
historye, naukanym in, przyney inupty z iny niedziaci o
czasie w ktorzyt nie nie misawono o Ukrain, i w ktorzyt
gawreko ludzi w inu adkrywai, a wiadomafi wyppelowa
isse tak z bawem iakti i z historye potarżain, in do piąte
konania nas iż pisat in nie gawreko iakti w czasie
obnawianym piąte Muzeszy.

Tyneysem nie byta starokrywoze tak bandto ogotowona, z histo
ryi iakti in nam zdawie. Iefere dawać pisat narodziemem
Chrystusa gwieszali in inupty sola Epi kurey wroplowic i
inim filozofowie o wielk świada; to dawać ponim inupty
stawniczkowem do wyppelkowania dawidow jego dawnowie
lub nowosi, a awtarowie wyppelkiny naroda starali in,
dawać iż miemiano ciemnosie piemyppel wielkim nie
byta tego wdżain areby z iny smadney lidey prawad adkryci
nie maktwa.

Teraz przediebrowe dai polnai, iż opowit dawać gwahowanymt
z naydmier in iefere promitki awdenturyne wyjas niawone chmwa.

chwały, którei parzyfrazę ied ostojoną; che mianie o hymniaz
 i spiewach, o budynkach, labiryntach i miastach, a twiadymy Bogom
 posuwiamy i o ofiarach które im czyniono, o altarach, ^{posagach} ~~statuach~~
 i kolumnach, iakolez o kwiatach w których narody wzajemnie
 goslawaty. Witka byty arcykntem bida przedmiotem historyczny -
 nym pierwszymi syprowy.

Mniemam naypewniej, iż w postadkowej starożytności wyprawo by-
 nion i spiewano do zachowania pamiętki wielkij zdarzeń.
 Serki Homer nie spiewat swiety wierzy, przyraz mniy wzięcie
 wyprawo iny wstąpieni w ichnyj obronach. a dopoki za sta-
 raniein Pithidrata nie goslaly rakem zebrane.

To dowodzi także, iż muzyka ied bardzo dawna. Pustog Diodora
 Lidyjskiego i Plutarka (1) byt pierwszym Limos, brat Orfea,
 który muzykę do Grecji wprowadził, i który wskazyat Merku
 lesowi sypki przeprowadzenia na luge. Anatydzieny nawet
 w Stobenszy Witka wierzy temu wygalenij przepisanymy;
 a Denis z Malikarnu przyznaje ten zabrakat Karmenies
 pomiędzy Tainikami. (2)

Ten autor wspomina także o wierzyty gwanyj Hymnais ay-
dypteni, które byty spiewane na puchwach wielkij mczow:
 i dodaje iż ten sam gwypicy panowat w Atenach. Rkynie
 paly bymymy i przesebach.

Likurg (3) Karat przysię do Sparty poicie gwypicy Krety, dla
 zstaplenia wierzyacii narody isypki dritkie. Jest gaint wielkim
 podobienstwem do prawdy, iat mianie Horacy, iż dla zachowania
 pamiętki Anakronityty cyprawo wprowadzono spiewy; a kad

(1) Diad. Sic. lib. 3.
 (2) Dion. Hal. lib. 1.
 (3) Plut. env. Pyth. or. carm. non reddat.

publika, iż zamiał wyprze miowi naprawo spiewai.

Opiewano prawa pierwsiemi ainseli pisano; Aristoteles (1) miowi, iż
za jego czasu istniał ten symposj pomiędzy Agatissanin, na
rodem europejskiej Sarmacji. W Arkadyi nauzano nawet dzieci
opiewai praw ogryfity i puchmety babilonius; obwinia byto
reza, iż kto mniemności nie posiadał, teni następem iżdykto
spiewan nie miał.

Na wschodzie panował ten sam symposj pomiędzy Maganin, kłó
ty wyppiewywali kopuny marudu podług puchadu wijsk
Darinza.

Najpóźniejsze symposje, otkłóreni nad pierwszi dziejopisarze
obekracymnia, zgodzali się w tym względzie najpełnie z kłó-
ganin Myksza, który wprostodnie swego opowiadawca
otkłóreni nam postępowania pierwszych ludki. Nie ma żadnej
kłórczego kłórczenia, kłórczy nie byto spiewanin staniowin. (2)
równie i męskota ist tam w używaniu, a kłórczy i kłó-
rcznie kłórczy chier dla odpariwienia Marji, nashy tego stow-
nego przewodawcy. (3) Uniszczona on ten sposib mniemania nie
bykto w kłórczy spiewan, teni także w postępowaniach, które
rozstawit przed powier, kłórcznie kłórcznie kłórcznie; używają on wiec
użycia przed Homerem by najkłórczniejszej symposji, a to go-
pewnie dla tego, aby się pamiatka nie zaginęła w odmien
czasu. (4)

Haraz wiec mamy nowy gazetek bym pewniejszy dla historii, iż
to co pociat wyprze, z wiktora Tabwosin, napawieni się
zakonnie.

(1) De arte Poet.

(2) Gen. io. g. cap. 22. 14.

(3) Num. 21. 14. cap. 24.

(4) Sid. Sevil. lib. orig. c. 18.

Co wialkiego, iad podobienstwem do prawdy, izy pienowymy starami
 ludzi byto wyszatkowane pobrze i wygod do ryca. Kiedowati
 domy dla chowienia sie, przed zymianami powietrza; naturalny
 popad do spotaznistwa sklonyt idomy do drugich, i tym sporo-
 kem powstaly wie i miasta; pobrze wotamej obrony przeci-
 wo drapierzymy zymkow i ludam sariedofim temubila idy
 do obzycia sie wataui i wiazani.

Jiz za czasy Abrahama istniaty miasta w ziemi Kanaan, i
 ktore miało miasto swego Krola; Egipcian zas tym rozleglym,
 Krasem nadajit iden Krasu, ktorego wotaze i pobrze przema-
 miona z stopnia zaszerytu, na ktorem Iurefa wyznast, z
 sredkiem wazylych przez tego ministra do przedlawienia Krolowi
 swego cyfa i swyct braci, z galowosci ludu na izo rokliczy
 promienu pelag ktoremu byt dohincety opytaczny Izraelitow.
 Wszytkie te wnioski miona wyprawozdaji z ozdabiny rokliczajow
 Genery i z piernowych Ewdu.

Adla gacudo wrotu owe ludamle gadziwicazce swoiemu Kzraf-
 Lami i wielkosia. Pliniusz mowi z podkwinieniem o pierwotnym
 labirynie wybudowanym w Egipcie na wyspie Mokris przez
 Krola Pet-Sukus czyli Titaes, podty wyprawozdajama Egipcian,
 roku 1600 przed wazem w ktorym jizat, (1) a to dicitu byto tak
 szereglne izy go Krowie Portentosisimum humani impendii
apud. podty opisania Pompeja Meli (2) byto do agrodzienia
 marmurowe, ktore wsobie 300 budytkow zawierato, a miedzy
 temi znajdowato sie samych domow Krolowitny dwunastcie;
pliniusz wniesna izy podty wotem legok wyprawit Dedal labi.

(1) Plin. lib. 96. cap. 12.

(2) Meta. lib. 1. c. 9.

myt Kretowski, chociaż nie posiadają go ani w żadnym orszaku;
i o nim to wspomina Owidiusz w VIII księdze poematu.

Dedalus ingenio fabul celeberrimus artis

Ponit apud, turbatque notas et limina flexu,

Ducit in errorem variorum ambage viarum.

Próbnie Herodot i Strabo dzieją, o nim wzmiankę.

Przedkłada się także na wyspie Lemnos labirynt sławny wspaniałym
twórcą, jak Kolonna. Pliniusz (1) mniema iż był zbudowany
przez dwoje architektów, Krzysia, Prota i Teodora, i zapewnia
iż za jego czasów istniał grecki onegz sprostyczny i Dawaty.
Także we włoskiej opowiada się inny labirynt, który por-
senna król Eburii przegnał na grób dla siebie i swojej
naślępnów.

Najdawniejsze dzieje wspomina o Tebach egipskich, sławnych
w klucze swem i braunim. Strabo (2) mówi iż za jego
czasów byłto niekiedy miast i obelisk sprostyczny i sławny
było: a więcej co o nim mówił Tacit w podziękach Ger-
manika.

Miasto Memphis iżera sławniejszą było, to było siedziba królów
Egipskich. Stary Kair był zbudowany po drugiej stronie Nilu.
Taniec czyli Isosm iżera był także w tym niezwykłym
kraju z płag Kairu go Bóg doznał: i który może
wtedy aby do tak głośne miasta nie były Kairu
mianem, które iż dzieje ogłosiły!

Jakże Maury w 10 wieku Genexy czyli podziat ludu pocho-
dzęcego od dziei Kuego, którzy by wzięcia byli Kairu
czego sobie ludzkiego, wspomina on o wielu miastach, a

(1) Plin. lib. 5. cap. 9.

(2) Strab. lib. 17.

szerególnie o Babilonii i Ninivie (1) jako najdamniejszego, a wyjątkowo
dziwopisarze zgadzają się z nim w tym względzie.

Nemrod zaczął być królem na świecie, i dat powód do przypisania:
Quasi Nemrod robustus venator coram domino. (2) To jest iż był
otwórkim dwakrotnym i chciwym panowania, który pierwszy przy-
mieszczając sobie władzę tyrańską (3); ponieważ zpodobnił pewną
liczbę młodych ludzi pod pokrojem polowania na zwierząt drapież-
nych, i wyprawy kaimy w uprawianiu szkodliwych i broni ówczesnej,
otwórkim zginął armię, za pomocą której podbił sobie liczne
narody, które przyjęły czczone do drugiego poziomu niespodziewanie
zwatkonym napadem niezgłębionej kochoty.

Karzątki panował w Kraim babilońskim, Fuit autem principium
regni ejus Babilon (4): co dato powód do mniemania iż ten
Nemrod był Belem, który Karzątki wybudował wieżę babilońską.

On także był pierwszym twórcą betwochności, chociaż Tertulian
ubierając się za wiara i fere się wskazał przed polipem,
i w nakre S. Cyri i wielu innych mniemają iż Dupiers pod Be-
lem prawdziwie ustalona została, który wiadomości zjawił roz-
bójniwie, chociaż się narodził Bogiem ogłoszonym; a jego syn Nimus
dopomagając temu bezbożnemu zamiarowi, Karzątki mu wyjada
nie pod imieniem Bela czyli Bala wspaniały nadgrobek
i obserwa świadczym i nakarzątki zwanym ludowi caesi mu
oddawał. Zdać się nawet iż największa caesi boryszców
szerególnie na Wschodzie świata swoje nazwisko od tego,
iako to Belzebub, Bellegor, Balberit, Balramet, etc.

(1) Ab his disseminatum est omne genus hominum super universam terram.
Gen. 9. 19.
(2) Gen. 10. 9.
(3) Aug. lib. 6. de civ. cap. 4.
(4) Po rozproszeniu się ludów z przyczyną różnicy ustrójstwa, roku 184.

Ninusz przeszedł swego ojca Dikonia, charakterem; obzwolecił zdobyć
mi, rozszerzył bowiem swa panowanie aż do Indii. Wybudował
Babilon, którego Semiramis ukończyła miasto. On wyniósł także
Ninive, której nadał swoje nazwisko i która, ożywiła stolice pań-
stwa.

Swi udejmując, iż kraj Babilonski nie należał do Dżezira Chama,
do których Nenuz miał pochodzić, lecz do Dżezira Sema, i że
Assur drugi syn Sema nie chce ulegać tyranii Nenuzowa,
wyszedł z Babilonii i zajął Ninive, co również Genesza po-
twierdza (1): De terra illa egressus est assur, et edificavit Ni-
nivem; lecz Ninusz zdobywszy ten kraj na Dżezirach Sema, po-
niechęcił go niezmiernie, a jego stolice wyznosił stolice swego
państwa. Tak quadrante wypadki nie mogły nigdy paść w nie-
pamięć, bym bardziej gdy te obadwa miasta tak niezmierny wiel-
kości były (2). Babilon miał mieć 360 staj w obwodzie i 250
wież (3). Według Strabona miały być mury miasta 22 staj w szer-
kości, 50 w wysokości, a jego wieże 60; i tak daleko posunio-
to tę nadzwyczajność i udejmowanie, jakoby przy zdobyciu
tego miasta przez Ciruba niektóre miejsca w nim się
zrujnowały, które nie dowiadujemy się o persach iak w trzy
dni po tej katastrofie.

Trzeci wspomina z podziwieniem o tym mieście. Nie bez przy-
czyny więc wyznosił go Nabuhodonosor przedmiotem swego pró-
szenia, ponieważ z jego sposobu mniemania, iak prorok Daniel
przypażył, okazać się, iż on był odnowicielem tego miasta (4):
Nonne hoc est Babylon magna, quam ego edificavi in domum
regni, in robore fortitudinis meae, et in gloria decoris mei!

(1) Gen. 10. 11.

(2) Diod. lib. 2 et 16.

(3) Bochart. lib. 1. cap. 12.

(4) Dan. 4. 27.

9) Seleukus Seleucia zakładają; mierzaniom Babilonu w to miejsce
przenieść się rozkazują, nie gniszemyś on, jak mówi Pausanias (1)
ani murów miasta ani świątyni Beka. Gdy więc te pomniki
istniały, iakżeby nie wiadomo o rozmaitym lozie tego wyspa-
niatego miasta.

Ninowa miała mieć zfernasie wiel w obwodzie; wspaniałe także
w proroczkach Jonasza iż się obejdzie trzy dni czasu wyzna-
gato (2): Minive erat civitas magna itinere trium dierum. Któż
w owym czasie tego miasta miał się zwać Feł, ojciec Sar-
danapala, który ~~podług~~ ~~Marabona~~ 760 roku przed Chrystusem
miał wkręcić z ludem, armią, do ziemi izraelskiej. (3)

4) Był rozległy miast mokrny sadzi o pracy pierwszych ludzi,
i ile innych podobnych siedlisk znajdowało się we wschodniej
Azji i w południowej Azji. Pismo święte wspomina o Kraim
Ukryty Chaldei, i o Kraim Karan, o których także Amian
Marcelin w swojej historii wspomina (4); a Appian donosi,
iż pierwszy wódz rzymski schronił się po bitwie pod Krassus
do miasta tegoż nazwiska (5).

Kraj nazwany przez Strabona Artaena (6) jest podług Skoligera
tym samym, którym Moysesz Arak nazywa, i o nim to może
czytać Tibul wzmiankę, gdy mówi:

Ardet Arcteis velut unda per hospita campis (7).

7) tego ludzkiego przemytu do wnoszenia wielkich budowli mokrny

(1) Pausan. lib. 8. de Arcad. lib. 4. de Messen.
(2) Jonad. 3.
(3) 4. Reg. 15. 19.
(4) Amm. lib. 18. cap. 7.
(5) App. o wojnie partów.
(6) Strabon. de Arc. lib. 16.
(7) Tib. lib. 4.

śadkie o mieście Sidonu. Musiało to być wielkie i obronne miasto,
gdź Krzyż Siedem mów, iż wzięto w pokój, że misspamy
Lais tak byli zabezpieczeni w swoim mieście jak Sidonijczycy
(1) Viderunt populorum habitantem in ea absque ullo timore, iuxta
consuetudinem Sidoniorum, securum et quietum.

Po Sidonie (2) było miasto Tyru najdawniejsze z Fenicyjskich.
Nazwisko Tyru nosiło dwa miasta, pierwsze było zdobyte przez
Nabuchodonozora, drugie przez Aleksandra Wielkiego. Ktint = Kur-
ciury mówi (3): „iż dawny porodek tego miasta i całe gminy
„iego fortuny, wzięty go stawny w pokorności; iż było
„gatozone przez Agenora, i przez Stugi czas było pania nie-
„tylko moga sąsiedziwego, lecz także moryjskiej mory, gdzie
„iego okręta dostaj się dołoty”. Wspomina także, iż gdź
Alexander oprowadził postom Tyryjskim iż chce wnieść do
nowego Tyru dla czipienia ofiar Herkulesowi, ci mu czas
odpowiedzieli iż się gnaydowata swidyria Herkulesa za mia-
chem, w miejscu gwanym stary Tyru, i że tam może dawie
ofiarę odprawiać: roqipiewany ta odpowiedka, Alexander,
obległ nowe miasto, i zjedzyczył go rekadem i agriem.
Co za widok dla świata nie przedawata półkiny Kartagina
nazwana Wielka! Podług pomyślniejszego mimmawia była ona
kolonia Tyryjskich; co podwierdza Polyb (4), mowią, iż
coroznie porzycali Kartaginijczycy do Tyru ofiarę bogów
oprysklym.

To miasto było tak wielkiny starokyności, iż Appian w historii

(1) Jud. 18. 7.

(2) Strabon lib. 16.

(3) Quinte-Curcius, lib. 4. cap. 4.

(4) Polyb. legat. 114.

nowe pamielki wyraza się, jakoby Fenicyjczycy go zbudowali na 50 lat przed wzięciem Troi, Czebursz to podwójnego w swiętych Kronikach, lecz różne są zdania między autorów: Pader uważa Klodzie czas powstania Kartaginy na 65 rok przed zjatożeniem Trypny; Justinian na 72; Pit-Diniusz na 296 lat przed wzięciem Troi. Dotychczas jeszcze istnieje iży gruty o piekaszie niedł do miasta Fenis.

Turef ułrymnie iży to miasto było zbudowane roku 144 przed zjatożeniem Króla Salamona, co miasto przypało w roku 868 przed narodzeniem Chrystusa.

Ze Dido nie była zatorycjelka Kartaginy jest pewna rzecz, ona bowiem była wdowa po Sychen i zginęła od ręki swego brata, udata się z krótkim koczem nieukontentowanym do Afryki, gdzie zatorzyła dworzec, zwana Byrsa. Na tym miejscu istnieje dotychczas wieś zwana od Chryścian Pocca di mastanaces, a od Afrykanów Almenara.

Miasto Cyrena w Afryce było również stannem przez Battusa swego zatorycjela, przez innych asymetwion i filozofów.

Miasto Syr zatorzone na nowo go staraniem Alexandaa, podniosto się, mimo Justinian, do swego dawnego stannu, a natenczas postali Tyryncyjczycy znowem koczem między ludźmi do Afryki, którzy miasto Utike zatoryli. Wdym sa mym czasie mieszkający Peloponem, wygnani z swiętych siedzib przez pokutników Herkulesa, zatoryli miasto Megare.

Nie można walczyć, aby de miasta i byle innych, których wyfizanie niepodobny było, nie posiadaty pewnych oznak swego powstania, czy to przez tradycję, czy przez cześć

opinioną, przynajmniej z gatunku ciemnego, czyli natomiast przynajmniej genealogia
kropli Krolów; ponieważ historycy zgodzili się, że ^{z Memphis} Memphis
wzrostł w pierwszym czasie było państwem i miastem, może
da tego, iż ziemia nigdy nie była zaludniona, miasta więc
są rozległości krajów zajmowały. Pliniusz oświadcza na samej
wyspie Cypru dziejów Krolstwa (1), a mówiąc o Iberji, który
w niej sto dwadzieścia Krolstw. Kiedy Indjczycy, mówią im,
nie posiadali żadnej własności, byli bez obawy i zadróżki,
i nie mieli innych nieporządków, jak było drapieżne zwierze
wada. Ten który najprzód rozpoznał i sity w ich potokach,
nie posiadat, był panem innych, lecz z czasem powstał
kraj pomiędzy sobą się przykai, tak jak dawniej z
zwierzętami.

Nie daliśmy się zająć miare bym wielkimi i grubymi
pierwszymi budowlami, gdyż miata kuzpa dotychczas ofiarowa
nie była żadnym innym wyjątkiem architektów; opisanie
Herodota (2) budynku Kudego w szkole na rozkaz Amasisa
Krola Egiptu uchodziłoby za bajkę, gdyż piramidy,
które do dzisiaj widzimy, gdyż obeliski przeważnie
na rozkaz Cesarzów do Rzymu nie były przekomparowaniem
Dowodami które żadnej wartości nie przypuszczają.

Miasto nazwane przez Xenofona Media, które miało być
potokami w pobliżu Babilonu, miało mury z cegiel
klockami spianych, a te mury były do stop szerokie, i
do wysokości. Mury Larissy nad Sigrem miały ~~do~~ dwadziecie.

(1) Plin. lib. 5. sect. 35.

(2) Herod. lib. 1. Clio.

z białymi, lub indykiem, wznosili im świątynie, tworzyli cesi religijna, i ustanawiali wzniosłości i ofiary.

Egipt miał stawne świątynie, mowitomy inż o będy Kłwa Ba-
bilon w łubie zamierat. Kozioł Dianny w Eferie był naj-
stawniejszy w Azji. Niektórym się wroto iż był przez
amatonki zatwony, leż Pausaniase uderzynie (1) iż podług
bradyni był wrog z samym boki szereu z nieba zestany.

Greya była równie świątyniami napetioną. Tu się znajdował
Kozioł Apolona w Delfach, minery w Atenach, Cery w Eleu-
zynie, Iowiza w Sparcie i Elidzie. Pliniusz donosi, iż
pomiędzy Arabami same miasto Sabota posiadało egzedacie
siad świątyni w formie obrygu. Zabobon grecki wskiost iż
także wiele w tej części sztuki, która, niekto, Greya nazy-
wano; i chociaż Gallowie odrywali swa, część w najciemniej-
szych zarostach, gdzie się jednokto iż także świątynie
posiadali, gdy Dizegort Tours (2) uchwianknie, iż Krokus Krol
niemiecki spalił w Owernii świątynie VASSO zwaną.

Zpynacem wadko się trafia areby świątynie sprafanowawaniu
były, albowiem polityka i religia razem się porządkowały
do wyznaczenia były pamiątek świdenni i wianary/konem, ze-
się z powodu areby iż nie stał obzypdzieniem ludów,
czasem areby na siebie quies bogów nie siagnąć. Dla-
tego to Persowie, iż świątynie w Greji zniszczyli, siagnęli
na siebie wieczna nienawiść tego narodu.

Iżeli się przemieszczony w wazny Alexandra i Ptolemeuszów, a
nawet i fure wyprawy, iżeli sobie wystawianym stan świata na
ówczas, gdy Moxezyż pisat, nie będzie można naterzas wadzić,

(1) Paus. lib. 4. messen.

(2) Greg. Tur. lib. 1. cap. 30.

araby i ichy kolwiek, wiadomości o świecie nie miało, chociaż na
 pierwszym złymano, iśliaty porządku mney bradinger tak znowy
 liaby miał i świady, które nosity kramiona budyg zotowen
 i bney brwatosei, sama nawet religija pominus bney niedo
 skonatosci opabrywate w przedmioty do utowenia dzieiow swie
 ta potrzebne.

Ze tego mam stuzność wnosić, iż pierwsi historycy nie pisali
 lellkompiłnie, a i że sama nawet krajka doprowadzita nas
 do poznania prawdy.

Druga rozprawa

O pomnikach stekacych ka pomoc pierwszych
historykowi.

~~Ważne dzieło~~

W moim pierwszym rozprawie nad tym przedmiotem przytoczyłem
 niektóre niemiernie o czasie, w którym się wskazywało wypracowanie
 pisma, i byłoby wyprawdzeniem wniosku, że przed rozpoczęciem
 napisania dzieła ludźmi żadnego pisma nie znano, i że do
 przytoczenia dzieł to było zamierzano w ich dziełach, i w gene
 alozji ich bohaterów i bogów. Dedy to nie przytoczyłem, araby
 pismo wreszcie nieznanem było, i araby Muzesz nie posiadał
 żadnych skiców, które się w rodzinie wyprawdzenia znajdowały.
 Książka Enocha, Ioba, i wiele innych w Biblii wypracowane,
 naprowadzają nas na domysł, iż wiadomości liter od najdawniej
 szych czasów pochodzą.

Wskazywaniem więc, iż starożytność nie była tak bardzo agotowana,

x historii, iak się nam zdaje, i że oprócz Diemon zachowanych
znajdnie się iżese pomniki autentyczne wyjasniące chrysty.
Kłorem starożytności jest ostojona. Najznajmniejszymi złyby
pomnikami są, bymny i spieny, labirynty, miasta i wieżynie,
nad temi zastanawialem się w pierwszych rozprawach. w
niniejszej będzie mowa umiary gajmonai ^{porządku} ~~składowy~~, Kolumny,
ofiany bogom wyjęne, i handel pomiędzy narodami.

z tego względu historycznego okaze się, iż wskazywanie granic
są wypadki ^{niezwykłych i wielkich} zachowały się w pamięci ludzkiej; i że nawet
z doniesień bieżących niekiedy prawdę wyprowadzić można.

Bosagi zachowania, państwa były których wystawia, i uwięzy-
nia, przedmiot Kłorem są poświęcone: był to piślny
sposób wyrywany w pierwszych czasach (1). „Pierw ojciec, mój
króla madozi, strapiony zawieszony Szwercia, syna swego,
„Kurat podług niego wyobrażenie ukłony; odtąd zakaz
„Kerui iakto Boga tego który iakto ofiarom zmarł przed
„nim. i ustanowił mu pomiędzy swiem domow i kłami
„Kerui i ofiany. Ten Kuryczay zakazem się ukłony, bład
„umiaro za prawo; hic error languam lex custodibus est:
„a Kuryczay były ~~ogromne~~ Kuryczay na wykład Kuryczay;
Tyrannorum imperio celebrantur figmenta.

Chociaż batwochwalsstwo jest nowością, w porównaniu z praw-
dziwą religią. która zawsze była i zawsze być będzie,
nie podpada przecie żadnej wodpliwosci, iż iżese przed po-
topem istniała. ludzie próżni i dumni nie będą kontemni
x Kuryczay mych Kłorem niesio mych prawdziwym Kłorem

Wszystko obce bogom wyobrażamy pod oznaczeniem postaciami. Ati
 wzmianka w Erodzie (1) iż Bóg gahakrat nierzemni wyobrażone, i
 wszelkie przedkłamienie tego, co się, na niebie: zjawią zjawienie,
 jest więc to dowodem, iż ten zjawiony panował pomiędzy ludami
 sąsiedzkimi Izrael, a szczególnie u Egipcjan, od których chwał
 Bóg arcy się jego lud różnił. Nie przekłada on te nierzemni
 z samych niebie, lecz byłko gahakrat im czesie oddawał,
non adorabis ea, neque coles: gdyż imaręj nie byłby Muzesz
 Cherubimów na arcy pomieszczał; Salomon nie byłby ich
 wyplawit w świątyni państw. W tym bowiem air idem air
 drugi nie mierzali czesie kerewiskij i jednostajny, winny
Kiosku; tym mniej ich ubliżali, gdyż rydki pożewnie innym
narodom, nie wyplawiali ich sobie zmysłowo; Muzesz zaka
 zat im byłko z tego powodu porazów, arcy pielkossie
wyplawienia nie zawpita tydki do niebie tego świekiego
huda i nie naprowadzita ich tym sposobem do batwochwal
stwa.

Autonowie pożawszy nie znali ich; a Tait chac nadwałlic ich
powage, oddad im do zaperytne świadcztwo, iż Egipcjanie
ubóstwiali nie zjawie pod normantem krzpat banie,
 gdyż tym czasem rydki byłko jednego Boga w duchu czesici,
 i wszepłkny były za batwochwaliem uwazali, ubisay go sobie
pod postacia huda wyplawiali (1): egyptii pleraque ani
malia, effigiesque compositas venerantur: Judaei mente
sola unumque Numen; intelligunt profanos, qui Deum
imagines mortalibus materiis in species hominum effingunt.

(1) Tait. hist. 5.5.

Pracowa do skutku zaklęciowska nie wpadła ani razu, lub wpadła
należna była, i se pierwsze wizerunki feternych bogów mogą
niezapobiegane były: lecz przeto nie mniej się wyprzeżył i
widno strzeżliwosci, widownia. 4 przekalku przedstawiono ich
sobie pod zmykaniem kamieniem (1): Incommutabilis nomen
lapidibus et lignis imposuerunt. a uceli najpóźniej
kry bogów kochawicki wiany dai mokrany, jest podobieństwem
iz kamień wykladowany w Betel przy Jakuba mógł być
pozdkiem były tak ostawionym kamieniem, który Boetyles
nazywano: mniemano iż one są okrywane, przypisywane
im wyprzeżnie, i pozostawo je pewnym bóstwom.

Pomiedzy dawnemi Grekami, mowi Pausanias (2) gaszpowaty
mniemobione kamienie niepece posagów, i odbieraty holdy bogom
należnie. w Bocoii czono kamień zamianst Herkulesa, w Tes-
pii zamianst Kupidyna, w Tebaach zamianst Bachusa; a Hero-
dus ubietywiał iż posag Wenery w Pafos nie był zposiad-
ku iako dykto kamieniem w Kyzotacie Kopena były piramidy.

S. Klement z Alexandrii uważał iż na te kamienie lazo
olej, i se ten zmyczay mógł podobnie iefere do Jakuba (3):
Lullit lapidem quem supposuerat capiti suo, et erexit
in titulum, fundens oleum desuper. Czynny w Odisei
iz oblewano kamienie, na które wrodowie siadali dla kry-
wienia sprawiedliwosci: Alexander skropił olejem grób Achile-
sa, i potoczył koronę na to niepece.

Te kamienie znajdowały się iefere za czono Amoba, który
pomiada, iż przed samym nawisaniem się sam je erxit, iakby

(1) Sap. 15. 21.

(2) Pausan. lib. 7. (3) Gen. 28. 18.

inko, bozka inole w sobie zawieraty (1): Si quando conspexeram lumen
bradum lapideum, et ex olivi unguine solidatum, tanquam
inesset vis presens, adular, artabam.

Ten Kuzeray szanowny w namafjetaninie przez Patriarchę Takuba,
był sprowadzony w pogrzebie, dopiero Chyngsi airtus na nowo
go wzniebinto.

Szafka yerbianska ma być jeszcze dawniejsze; ponieważ wyłamy
w Ecladie (2) iż żył chiński alchymik przybytek świadectwa, Bóg
podurkanyt kmiestlikiów zdolnyły zairę się tak koryfowymy
drictem; Besceel i Oliab byli obrani do wyprawienia i wyko-
nania tego wpyyckiego, co szafka udywie zota stobem, ezobem,
bronem, miazdgem, marmurem, dragiami kamieriami, i roz-
remi dzewa rdkaraniu.

dey niezgrabne przedmioty pierwszego batwochwalsstwa okazyja,
iż ten pieltny talent byłko zwołna wstzewat się pomiędzy
narodami, i to też dowodzi ograniczenie wielkość ówczesnych.
Widziawsz bóstwa wyobrażone pinaktem dzewa. Utery mia, iż
iż poradkliwe borysuse Dianny z Eferu byłko pinaktem wiagzu
było wystawionem przez Amozontki, Pliniusz zaś dowodzi iż
nim był pięć winogrona; tak Dalece szafka była niedostanata.

z czasem udyptacano dzewa i kamien, a iak mówi madsze,
wzrynosz yerbianszów powiększyta w umyśle niewiadomych do
czesi bezabotna (3): Proveit ad horum culturam et hos qui
ignorabant artificis cimia diligendia. Pausanias mówi o Mer-
kurym zdycaeno w świadymy Poliadu, Kłiren miał być przez
Cathrysa wyptanionym. Apolo Sosyptki był przeniesiony przez

(1) Arn. lib. 1.

(2) Eod. 31. 2.

(3) Sep. 14. 18.

Josiusz a z Scheunji do Rzymu.

Oskarżenie się z wiary Babilońskiej, iż cęta sturpa ludzkom do
piemszego wrytku; Pliniusz mówi iż dla tego że Towisz Kapito-
liski Fortwinisza byłko z gliny byłt ulepiony, musiano go do
czasu do czasu portacać.

Nie może być, aby wrytek Kruzycerów byłt w owym czasie
nieznany, gdy Maysz nasłepinajm sposobem do Hebrzejzłom
piewania: Vidistis abominaciones et sordes, id est, idola
eorum, lignum et lapidem, argentum et aurum quod colebant.

(1)
Posag Kruzycerowy apolina w pobliskosci miasta Korony w Beccii,
wchodził za lat dawny, iż miemiano, iakoby przez argona-
lino byłt poświęcony; posag Towisza spartanskiego, iwinie z
Kruzycerów miał byćt dzieciem pewnego Learka z Reggio, Rhegium
julium, który byłt uczniem Dedala. Tak więc przedmioty bat,
wchwalstwa po różnych krajach rozproszone wskazywały przy
najpniej czas swego istnienia; swych swion, a to przez
iż dowodami pewnemi, po czasie zachowana pamiatka:
piewnaw Religia, badać zaupie najswietszego bradiga, prze-
chodzita staraniem do pokornosci, iest więc zawsze
czasie Bogów silnym zasitkiem dla decyzji,
Równie przyczynity się ofiary Wragom czynione; czyli one
z pokornosci czyli z prózności pochodily, zaupie staran-
nie zachowywane były, pokazywano je ciekawym podro-
zniczym, którzy bym samym naukali się wiedzy o czasie
i o przyzynie ich brwania.
Zapewnie pochodzit ten zmyrcy poratkowo do Hebrzejzłom.

(po wyjściu z Egiptu)

Idy Mojżesz przybytek Bogu wystawił, ofiarowali diabeł Bosaclu i
 narzedniy rzdin swie dary ~~panu~~ panu (1): Obulerunt principes
Israel et capita familiarum ... munera coram Domino. Kadziel
 nie Konego i jego wyptka byly w obrazie blaszki potraicane
 i do oltarzja przypozpinane dla uwieznienia pamiatki ich
 wkoszja: brwi Polata byla poswiecona w przybytku paistkim;
 a w swiatelni przechowywano mame i rozsetki arona,
 ktore oznajmily te cuda niesmieralnosci, ktorych nazjedien
 byly.

Ponimie nie bylo bazyzera, ktoreumby ofiar nie oznajmo w
 fakturyjny przekonanin ^{dynamicznie} ~~dynamicznie~~ pomocy od niego. podlug
 Herodota (2) byl pierwszym Giges, ktul didyi, ktory ofiary
 oznajm w swiatelni Delfickiej: wiede miest miato dan
 swie puziore, qwie ich dary przechowywano. poniewaz te
 podarunki bardzo kofabowne byly, wie trafiate si, iz wrost
 Kniarata wbie ich przytaszczali ktory o swie etawe wie
 dbali; luy dzieci zachowaty przypraminy imiona byly tuzierjon.
 Czeslo poswiecano dachody catoroczne; a Grej nazymali do
 rot nabuczaj ten w swiateln, ΕΤΟΣ ΙΕΡΟΝ, z ktorego dzepinanie
 bytko wiodne przyeli Ver saurum. Podlug Herodota, byla
 w Babilonie poswiecona cena, ktora macedne kobiety zfyzly
 wredceznostu odbieraty, bogini Menerze; a te zelaywosa
 byly powszechne prawie na całym wschodzie. Zapewnie
 ten bezwiedny gnyczaj xmnist Mojzesza do zakazania
 areby ten gpyk nie byl oddawany do swiatelni pana (3):
Non offeres mercedem prostibuli in domo Domini Dei tui.

(1) Num. 7.28 Num. 16.39.
 (2) Her. lib. 2. Clio.
 (3) Deut. 25. 18.

Tak znaczna liczba tych pamiątek różnego rodzaju nadawano
dzieję przedmiotów historycznych: z napisów, a czasem z samego
brzołki może się dowiedzieć o różnym wypadkach. Grezka
sama była gawazge księży, chwarta, a Ciero dodaje (1)
mówiąc o Atenach, iż za kradzieży krosniem można było
na dziecie nabrać.

Stawne zdarzenia były wyobrażane na poddawany posagów,
brój nożów, otwierów, purdyków, w swiadectwach; a można pewnie
dzieci z starożytności ciężkim ciałem historycznym malowali, z powst.
ku wyprawdzie niezgrabnie, lecz pokrętny z wielką delikat-
nością.

Historyczny posag był dostatecznym do ostarwienia całego kraju,
i do zwabiania ciekawych: dowodem tego jest Kupidon, da-
wany przez Praxidela pewnej niewiasty, której było
stawne Tespianom siedziat. Król Demetrius był przyn-
skom odłapanie do oblężenia Rodu, a to z przyczyny
iż przypuszczał był atak z strony stabej, i nie chciał wy-
stawić na niebezpieczeństwo popuszczenia posag stawnego
na murach Talyza, którego piana uwazana była za
najwyższy bryłowy szlaku.

Na wyspie Samos zachowany w archiwum krajowe w ka-
pliny Junony; miasto Milet w Jonii posiadało tak znaczne
liczba posagów, iż Alexander sławny się jego panem,
zapisał się (2) gdzie się podiaty rannona był wielkimi
mekim, gdy pod panowaniem persów zorbawali.

Dawni Grezy byli tak chinni pokójniewienia stawny, jego

(1) Cic. lib. de fin.

(2) Plu. Apoph. caps. 17. paus. lib. 1.

inowia do polownosci, i z najwielkzym staraniem zbierali
 historie wszystkie, w im sie przykrafito; nie bylo prawie
 cyfrowiska iakiego kolwiek bady nicnia, ktorzy nie miał poragu
 w Ceramitku. Curodo wyrazano te poragi latwym sposobem,
 i z nosity na sobie charakter osoby i przedmiot ktory dat
 promid do jego wniebierania. Porag muzyka Eunoma widem
 z dotkron miasta w wielkiej Grecji, miał szkaradek na
 arpie, na pamiatke tej ktora podczas igersyk zaslapito
 miał strony umowany. Plutark mowi (1) i z porag Beroga
 Astrologii. Byly to slyt znane ~~quosdam~~ pomniki, azaly
 w zapominanie poyse niesty.

Pótniej nastadowaty kturby Grecion, i z bogacty i z i z spu-
 szynami. denz wprzod im Przym nad Aaga tryumfowat,
 poragi bogow pomniczonych w gajach, byly a Dyzena lub
 a ziem gwardionicy; Curo nawet wspomina (2) i z porag
 Sumana, ktory in gwardowat na fracji zwizkyni do
 wirza, bytko z ziem byt ulany.

Gdy Luciusz Murnusz zdobył: spalit miasto Korint, Przym
 Koszykat z idney wazni ego wielkym pomnikiem, ktore
 mu byt stany przyprawty. Krot Attal ofiarowat nademz
 szost szeszet tysicy groszy srebrny (3) za obraz Wahnusa
 zdiatany zke Aristida. S. Murnusz ktory in zupetnie
 nie zrat na malowstwie, myslat i z den obraz iakob Luciusz
 enob w sobie gawista; odhrnit wiec podana sume,

(1) Plut. de quaest. Rom.

(2) Full. de Divin. lib. 1.

(3) Jeden grosz srebrny sestercius (sestercius) zawierat sobie szes groszy poltichy.

i postat obary wazy z wieloma innymi starożytościami
do Rzymu: przyrzeczeniem okazał swoją niewiadoszłość, mówiąc
do pretora nege obraku, iż gdy gajusz, będzie obowiązkany
inne nabożności oddać. pliniusz mniema iż ten obraz
Bachus, był pierwotnym cudzokojem etruskimi malowidłem,
poczwierowym bogom Rzymu.

Phanialtha gwałtem przesytył zachwycała się także
przez obłąkanie. Noe wychodząc z arkii zbudował ołtarz (1):
Aedificavit autem Noë altare Domino. Gdy Salkub zaważił
pochay z Labanem, wyplawit kupa kamieni dla pokypomi-
nania tego akta swym potomkom: najtalszejszy i naj-
bardziej wyrywany pomnik, którego poświęcił Jozue nasla-
dował, gdy w korycie Jordannu kamienie wyłożył: (2) Gdy
warsza Dżeci was się zaprzytę, mówił on, co okazać
te kamienie, powiedzie im, iż wody Jordannu wysychły
przed Arką posreńszą pańską, gdy przez te wleki, się
popreparowała. a te kamienie dla tego są położone w tym
miejsku, ażeby służyły Dżeciom Izraela na wieczną pa-
miątkę.

Ten wyprawy tak bardzo się pomiedły ludami wyprawy, iż
nie można by służyć ołtarzów pomysławianych. gdy
Izraelici obaw Kananejszyków, Amoreńców, i inne narody
wykłada napadli, znalazli u nich posreńszą wreszcie bawo-
chwalszwa, gdyż było im pozwolono pomysławać i ołtarze,
potamać iły posagi, pomysławać iły gawe posreńszą, i
popalić iły wstrępliwie beryprze: (3) Aras eorum subvertite

(1) Gen. 8. 20.

(2) Jos. 4. 6.

(3) Deut. 7. 5.

et confingite statues, luvosque succidite, et sculptilia comburite.

a izraeli dany miarę Prokopowi w jego historii Wandalów (1),
pokostawiali te narody, opuszczając swój kraj, najpóźniej które
dowodzili ich niezgody, a mowa Josua: nos fugimus a
facie Josue latronis filii Nave.

Josue chciał być walczenia podchlebie Krzymianom, gdy mówi (2)
iz nie było wolno krzymom robować swiadynie bogów ozy-
drytych. wszakże wiedział iz Bóg to nakazał (3); a
pokimy Dawid nie odwrócił się wrywał zstola zdobytego na
bokujszacych Amonitów na koronę dla siebie.

obywateli przepędzimy do Kolumn, które miały być najburszal-
szymi pomnikami. U Hebrajskich granicy były wprawie
we wschodnich młociach; oznaczaty także granice prowincji
i państw: swiadkiem tego sławna Kolumna wystawiona przez
Tereusza w przybytku Korintkim, dla odznaczenia linii od
Peloponezu. Cyruś postawił Kolumnę na granicy Figji i
Lydii; lecz samo wrywał Persowie na oznaczenie okręgu
miasta Magnety.

Pisano na Kolumnach prawa i zwyczaje Krzymowe; nie wi-
dziany byłto Liturgia, który się nie chciał podać temu
zwyczajowi dla przyznania Laudemoieryków do wzglenia
nie na prawo, praw użytych. Na nich pisano przyimie-
na i bractwa: a podług Fucydida był ten zwyczaj w
powyższym wrywaniu w dolinach Olympe, w Atyce
i na piturypie. Na wyspie Kreie byłty napisane na

(1) Proc. in Wandal. 1. 2.
(2) Jos. Ant. lib. 4. cap. 8.
(3) Par. 20. 2.

Kolumnary obitadki zachowywane przez Korybantów przy muzyce.
stosowały bogini Cybele: Diodor Sicilyjski *rozprawa o*
Kolumnie wyprawionej na cześć Tyta i Orysa z najpiękniejszą
literaturą starożytności (1). Tak więc dawaty się wszędzie
czytelni dawne dzieje w charakterach bractw. Imiona były
pozostatkami parazytów przesłany w piśmie wielki, a zaw-
sze ich tradycje ustraszona.

Gdyby nawet ludz nie rozstawaty w ustraszonych gwiazdach
z samymi byłoby ciękawości, byłyby do tego przywiązane
przez handel i wojny: a te dwa sposoby dowiedzenia się
o wypadkach w krajach zagranicznych, zastąpiłyby brak
pisma.

Za czasów gdy dot Sudome zamieszkiwał (2), istniał w tym
niepewny handel łowcami, a nawet srebrem, ponieważ Abra-
ham kupił ~~1000~~ nabył za 400 srebrników prawa pogrzebania
Sary w polu za miastem Hebron: przytem można u-
względnić na sposób, jakim nadezłszy ujędy zawierano. Targi
odbywały się w przytomności ludz i starszych; zaproszono
całą wspólnotę i odbierano rezy: przed wyjeściem nie
widziemy żadnego śladu pisma. Turek zapewnia, iż
wspiera go jego zdaniem istniał grób Sary wraz z grobami
patriarchów: ich matronek: te dzieła były z marmuru
i ich najpiękniejszą wypracowane.

Sprzedaż Tureka przez braci okazuje istniały handel pomiędzy
Izraelitami i Egipcjanami: (3) viderunt Ismaelitas viatores

(1) Diod. 1. 2.

(2) Gen. 22. 105. De Bello. lib. 1. 5. cap. 7.

(3) Gen. 37. 25.

venire de Galaad, et camelos eorum portantes aromata et
 resinam, et stacten in Aegyptum. Wszystkie te Kozzenia były
 Kozzlowe i polozebne, i od nagozleglejszych ludzow Kupowane.
 Nauzany sie z Jeremiasza, (1) iz Kozzenia Kraiu Galaad byly
 dawniej bardzo braowane, i ze Egipcianie wywali iz do
 lekarskw. Rodzunki i guma Sirji byly znane w Greckw i
 Lacinnichow; a z wielkiej chwioscia zbierano krople ciemne
 z drzewa miodowego, oznaczone tutaj stowem stacten. La-
danum Libii, Arabii i Cypru jest lictier zywny, ktora zbie-
 rano ostrzobnie zianka z Kozziow, lub creszac zeschaczeniem
 Kory napetwione temi ziankami, lub ozgentwira liutki i kwiaty.
 Nardowy Afryki zaiendykie Sirji Syrtow nymbuzem moza
 srodziemnego byly znane w starozytny Lothophagi, poniewaz
 sie zywy owocem Lotus, bardzo stardkim, z ktorego robiono
 penny srodzay inna smaltu miodowego, w ktorym twarzycze
 Ulissa byly przepiennosci znalizy, iz trudno bylo oddacie iz
 z tej skoliny.

Podczas glosu, udawano sie ze wplyskizy Kraion do Egiptu,
 dla Kupowania zloza; nawet braiad Jurefa odwidzali z
 tego powodu ten Krai.
 Handel wzrzedat sie dalkie po za moza; historia arki nauzyta
 bez wadpienia robie urecha. Fenicyjczynie uchodzaja za pier-
 wzych, ktorey na moza srodziemnego Kupowaly, i historyja
 swego Kraiu wpradnie wskiazali. Dzie tytko sie po bogactwa
 udawali.

Floata Salomona (2) w potuzzeniu z floata Krila Hiramia zeflowata

(1) Jer. 46. ii.
 (2) Reg. 10. 21.

iakoby wspaniałej spisywać analekt, iż wspaniałej wojnie greckiej udawali
 się do nich na naukę. Porofyż niegdyś Pitagoresa powiada,
 iż ten filozof nie był w Egipcie i Arabii podróżował, lecz
 także w Indii i Chaldai, gdzie się nauczył najwyższej
 wsię filozofii; nie można bowiem wątpić o wielkiej
 miedzy przetransy nie wyjęli z ksiąg swiatych to co jest
 najprawniejszym, w nauce moralnej; Periklan udziynnie
 to pisał, przetransy sięgajmy dygnosciam (1): quis poetarum,
quis Sophistarum, qui non de prophetarum fonte pota-
verit? Juda igitur philosophi situm ingenii sui rigaverunt.

Jakiś prawnik przedkłada przez wieki czas w którym
 mieszkał, zaskarżali tam dowód wsię udziynnie i
 przetransy. Te dowody przetransy zoyca na fym, i przetransy
 kudzaty zapowiadanie historycznego podkonego.

Można więc zapewnić, iż w przeszłości wielkość które poprze-
 dity Maypiza zmartego roku swiata 2553, zachowate się
 prawnikta czynnie oznaczniejszej. On sam rozprawknie
 dawne przetransy, dawne spiewy, przetransy, które
 po rozprawknie mieyscy istniaty: a podobność mogła się
 przetransy, iż wspaniałe wspomnianie przez tego pierwszego
 dziejopisacza swiata, było gromie ludzkom rozpocziesygn.

Potrzeba jest uważać, iż gdy ten wielki oytownik wsię
Pentateuk pisał, Hebrzejcy mieli być dzikimi i niewiadome-
 mi; i że pomimo nauki im dawanej, posiadali wielką
 skłamanosć ku bóstwu chwałobom: zamieszkiwali bowiem ad

(1) Apolog. cap. 37.

dawna kraj batwochwalecy, gdzie prawie zdążyli stępa niewola.
nie jest dziwna, że się w nabrali smutku do pamięci wiary,
ponieważ odpowiadają im jemużowi i podobnie im i skłon
nościom. Możemy widzieć potrzebę "wspierania" im od tej
preparacji, przypominając im wyzstom zła ichności im podob-
ku i wspieranie obywateli przywrócić im do Boga im podob-
kowi. Wartość takiego dzieła spowodowała go do wyprzeklinania
prawd & pamięty cieniów najeżytych im obywateli,
i do odwołania tym co po nim pisali tego. czego im
nie mogli dowiedzieć tak łatwo od niego samego.

(1) Tak więc mieli pierwsi pisarze dawna bradycy, że przez
władnika: ten zdawiało im im podobne prawdy powstę
w niepanie, lub z kasinami pamiętya zostaty; a
tak największe wieś bajecznych historyków opierała się
na prawdziwych dziełach przy Marcega przytaczanych. Mo-
żna by nawet dowiedzieć podobnie do prawdy. dowiedzieli
im swiętka historyków sama przypiętaczata historycy
Marcega, przypiętaczata wieś jego dziełach Brachadoni lub
Merthurum.

Leży chociaż mała część ludzi zerknata gromadnie wiadomości
prawdy i pokostata w przypiętaczaniu do wody, chociaż całe
narody zamierzyły się w niewiadomości o prawdziwym
Kosciwie i oddaty im powziętaczemu zepsuciu, ściemni
jednaki wyszei im bemi dwoma wyprawami dowiedzieli
ze w każdym kraju pokostaty pewne znanie na zna-

(1) Czas historycy gady na im dopiero zpiętych Olimpiada, które
przypada w czasie panowania Akariasa Kiele Indu w 200 lat po
smierci Salmana. Wiedziemy tego ile historycy miała jest dawniejsza od
wysłuch im.

Komitetowi oznajmow i ulj pamiatki zachowata sie: Kozypłati
bez zdejgi pierwszi zapjepisanye do obernay niemca nas z
poczkowien politykay, religij i wyznaniy, roznych narodow,
i do utrojennia diet. Kłoren nas zbyzanti.

Pravda

jest dusza i zasada wszytelnyj dzejstwa

W Kłordyj historyj naybardziej pravdy wytkany, i to bez analozj
pominissomy; dzieje sa bunicem dla nauki utworzonej, a Kłamstwo
samo przy sie nigdy przed miadem nauki bydy, nie moze. Ten
stawny axiomat, nie ma jest paktynozym nad pravdu, jest gton
nyj, pramej historyj, Kłoren nigdy nie pominem bydy zapominia
ny. Ierch historyk gtyj dawj gtwca, ubraca gdnosi historyka,
iego dzieje jest bytko romansow, faksyne bytkiem historyj
wyobionem.

Ierch om in bytko mata kłopa bledow wytkanie, mozna mu
prebawj, mikh nie jest ad tego wyjedynow: lez ierch ego die
to samem bledam jest napelamone, wawozka se, paktynow
niem Kozypki pravdy, Kłoryj prawa sa gawpne myzwtowone
& takta moza, iz brai ceta nasza tarkawoz. Morne podjacie
wprydelny pisarkow, Kłory nad historyj, prawozali, w wyfony
gtonne klasy.

10. Pierwza gawrud autowm jednowoznyj, Kłory gtyj - bym sa
nyj gawie w Kłoryj awny przy inij przybawone wydarzety
se. Oni lami sa poratka fonyh opytwem, a ulj awiadetwo jest
dowodem: oni lez najmniej trudnosz maia w wywalerpenim pravdy
wzrytelko maia przed pucem ukryma, a ad inij bytko Kłoryj,

na wyjątkowo dobre i warzone palce. Tymczasem wydarła się
im wrota, iż albo przez interes ziemian, prawdy, lub nie-
biarę z niedbalstwem i zapomnieniem: pisać zaczęto tylko po-
strzeg niepewnych wieści, przytaczając bandy co się mówi, a
nie co się wydarza za ich czasów; nie są i tak tylko echami
długich i kłopotliwych spraw, która z jednakością zamyślenia
są prawdziwe i tak: Kłamiśko agresty.

2. Druga klasa wieści historycznych teraźniejszych, których nie
było na przedectwie współczesnych opierania: ci bez naj-
wiecej trudności mają w wyjątkowo innych prawdziw. Świadectwo
tych współczesnych nie zawiera iest inna, zdatko jedno
zgodne, a często ieden drugiemu, wyrażając się przeciwnie.
Potrzeba więc szukać teraźniejszą historią zawsze z punktu
dnia chwili poprzedzającej dla ocienienia wartości tych
świadczeń, dla odwołania ich do ich faktyczności, i dla poro-
dzenia ich iest w przeciwnościach zdatko.

3. Trzecia iest skrócielną, której układać opion chronolo-
giczne, nazywane dawniej Kronikami. Ci zowią w an-
torach współczesnych i tak: w teraźniejszej części wrota, iedy
nie tylko najznakomitsze wypadki wrota, bez zgła-
biania ich. Te zbiory nie wchodzą w zgodne skregoty, przy-
kładać tylko iedno każdego wypadku, n. p. bitwa wygrana,
lub przegrana, śmierć monarchy etc i nie więcej. Ci których
był sposobem pisać, najwięcej mają trudności do poznania
prawdy, iednakże zostało w tym względzie błędów. Historia
Kleinstra-palownika nie iest iifflę wrota, i tak tylko opio.

rem chronologicznych i epistologicznych, wogólnie domniemaniu wyszani.
Prawnie Florusa jest opiewem chronologicznych, chociaż między
dokładnym iak Welliszem, pomawia epoki i daty czyni
nie sa wyznaczone. Cicero namy, nas w jednym z pism
listów do Attika, i Brutus, gadajca Julijem, Cesara utwort
zbiór chronologiczny historyi Rzymu, z ktora sa ten
Koplowy punkt nas nie doszed. Nie mogła oprecać
araby te kroniki nie były bardzo wybitne do dnia
ciemni historyi były, ktorey gadney o niej wiadomości nie
maia, lub do przypominienia znaczący były o wypadkach
były ktorey ia opisał. Lecz do polowania gruntownie
dnie, trzeba ie szukać w autorach obcych, ktorey
w najnowszym przegoty uchodzą.

40. Czwarta klasa zawiera pisarzy prawników w zawodzie
historycznym, i były wzmianki zbiorów, ktorey wydał
publicznie niejednemu opiewu aktów autentycznych i wyję-
nanych, ktore były przed zagubą czasu, ktore same sa
w prawie oznaczo prawdziwa epoka, i adkry nam przy-
czynę i okoliczności wielkiej liczby zdarzeń. Tłumy tego
rodzaju nie zawierają nie takiego aby mogły być, przedmio-
tem takich myślnych gwarów, myślowej, choćby zawsta, ale
faktyczne lub udane za prawdziwe ogłaszają, lub gdyby sa
akta przez niedbalstwo przystawione lub przez niewerność na-
podawania admiemone zostaty, lecz gdy gadmych z były bliższe
o sobie nie zawierają, można ie uważać iak najpewniej-
sze dowody prawdy historycznej: takimi sa n. p. bractwa

pakim, Depesze postów, listy monarchów i ministrów, testamenty,
Kontrakty ślubne, spisy trybunatów i oddzielnych prowincyj
państwa, akta zgromadzeń Koscielnych, karta papierów,
wzrosty Krolow, raporty generałów najeżonych, pisy i inne
starożytności, i podobnie z innych stron, ani nie nadymać z
innych Kartyści: o to są najeżone źródła i najeżone
są pamiętki prawdy historycznych.

Pracownik i nieporodowani pisarze, którzy się tem pracami
gajnicą, nie polubić jak tylko cierpliwością w ciekaw
nim wspaniałych dzieł tego rodzaju, i pewnego rodzaju
bydrosi, iżym do wtórnictwa; oni nie są historykami
bez regeneracji, potrzebni obywatelom były którzy chcą
pracować w tym zawodzie; oni nie są architektami,
lecz wstępują w miny i góry kamieniczych potrzebne
materie do wnieścia budowli, iżym zaś zoplamie
starożytności iżym cetera quae. Leibnitz w Niemczech,
Muratori we Włoszech, Rymer w Anglii, Duschesne, Gode
fray, Mabilon w Francji ubogali literaturę wielką
kiercą, akta autentycznych i oryginalnych, z których
druciożądze wiele Kartyści iżym mogą do poznania
prawdy.

Terakimże więc historycy ma dwa środki do poznania praw
dy: 1° świadectwo autorów współczesnych; 2° świadectwo
aktów autentycznych i oryginalnych. Znajdował się między
nas, gdzie lubiono czytać Kartyści które zawierały prze
gólne pomieszczone trywów prawdziwych i awanturami

urojeniu; dyktowano im nowinami historycznemi: prawda nie
 była zupełnie by nią wyzkażowaną, lecz zawsze była ze-
 szpeczona klamstwami. Ten zły smak też usiał: nowiny
 historyczne nie stały się w modzie; one bowiem wypro-
 wadziły na miejsce tej prawdy, która jest duszą i pierwszą
 zasadą chrześcijaństwa, okrywkę klamstwa i urojone powieści,
 które nigdy nie mogą być przedmiotami prawdziwej umie-
 ielności; ponieważ sumienność zasadza się przezgłównie
 na poznaniu prawdy. Byłoby to należące przekształcenie
 natury historyi, gdyby chrześcijaństwo najczystsze klamstwem
 do niej wprowadziło: w rzeczywistości co nie jest iak nauką,
 która niey prawdziwą, jest iey obciem; sama prawda
 stanowi iey istotę.

Rozprawa

o rzetelności historyi. (1)

Przedstawiać życie państw w różnych ich wiekach; rozwinąć przyczyny
 rewolucyj, a postąpić tamże rozróżniać w wypadkach dzieła
 polityki i dzieła przypadku; odnawiać wpływ praw, i obyczajów,
 i wskazywać tego, co się przyczynia do osiuby lub dobroci naro-
 dów; wprowadzić w dzieła nauki, to niebiańska nauka, która
 oświeca umysł obywateli dusze i obracają się z doświadcze-
 niem wielkim; wskazać królom szkodę panowania, obywatelom
 krajów zarządzenia swego ródzina i swym mialkiem, wreszcie

(1) paryż: P. Tresselt, profesora historyi w królewskiej szkole wojsko-
 wej, drukowana w paryżu r. 1776.

ludzkim i tak być powinni: o to są przedmioty godne historyi,
takie to kowale i nie wyptynowia. Ona jest światłem
człowieka, zachowanie i działań i myśli, światłem prawdy,
życiem państwa, nauczycielką obywateli; takim sposobem
wychował mowa-filozof historya (1), wypracowała naturalnie
człowiek jest ta nauka, i białe przekonany, że niewiadomości
jest największym przeszkodzeniem ludom, i że unicestwienie
się sa z ewola potężone. Historia jest ze wszystkich
ludzkich wiadomości najpotężniejszą do nabywania, i
najbardziej użyteczną do obrabiania, utile dulci. Ona nie jest
tęto wielką przyjemnością i interesem; pod temi dwoma
względniami białe się starać ią, utwarcać.

Część pierwsza

Naszym naturalnym życzeniem jest wiedzieć. To życzenie
wzrasta z postępem naszego przynajmniej. Granice miedzi
się odziera się wielkai przed nami, gdy inż bliższymi ie-
stlesmy do inż dosięgniemy; jest to dziełem Boga, aby
oznaczyć, i tak dalej nasz rozum jest wzrostem prawdę
przewidywać. Dozwiedzaliśmy, i tak ile rozum ga wzrasta jest
wielkai, niespokojnym, niecierpliwym, aby magić z
dzieciństwa, to jest, z niedowiedzeniem i z niewiadomości.
Wśród nim się rozum obciąża, szuka instyktów po-
gnania; a gdyby do darów od nieba otrzymanych, nale-
żata także szuka uprzedzić wszystkie swe niewiadomości

(1) Historia testis temporum, lux veritatis, vita memoria, magistra
vita, mentis veritatis. Cic. lib. 2. de orat.

nie uspokoiła i zawierza swóy bieg dla postępowania go cudo-
mi. Stosnie wprzymnie wóy pokód, moga się oddzielać,
weli się taczka, cete wojska ida w ~~rob~~ rozsytkę wka jednego
cztowicka który mówi w imieniu wszechmożnego. Takim
sposobem daie Bóg poknawai swiatu opiekie, która Hebrej-
skym wycza. Ten naród est zadziwicielow, potężnym,
zwycięskim, gdy go ego pan za wierność nagradza; inik
czemnym, słabym, niewolniczym, wotga się w podłości i
chydzie, gdy się oddaie swym bezwładnym nieczadom.
Nakoniec przeszedł sinare w farych gbrudniach; iest rok
prorozony; Bóg zstąpiie na ziemię; a na przedkuch
swiatyni dege narodu, potokyt kamień wczajny nowej
religii, przeciwko której skruszyły się potężone panania
tyranów. Ten Bóg i cztowiek, którego życie iest tanem
chem cudim, iest oskarzony, spotwarzony, i potępiony
na oziere od skrudniczejin; wytriewa ducha iako Bóg,
ego wprzymie umieracie w najakropniejszycch mezar-
niach, a swiat cety wieszy w niego.

Podczas gdy Bóg widokhnie wyptaza swoia pierzeć na
de wieszne dzieło, kienie ukrytym sposobem zdargenia-
mi rozsył swiatu. Pod przewodnictwem opatyzności,
następnia państwa jedne po drugizy tak iak potokhniał.
Podobne do indiwidion wdzajin ludzkiego, przechudza
ludy przez pewny wdzajin dziecinstwa, wznoszą się i
upadają. Dużone cesarstwo Babilonskie, niższy przesieć
Cyprusa. Perowie prawie nieznan, przed tym zdobywca

Do braku nieprzejrzystości decyzji, znalazłobyśmy stanowczy
przywrócić prawa wyhodowanego z Arabii, który za pomocą
fanatyzmu i wrota rozpręta kraj podbia; zposzłybyśmy
wychodzący z oceanu świat nowy; Europa dała prawa
świata, a nie maiera smętu wtasmy; iak wprydkiego zadu
wprydku napada; i niemy, iak ufanizmie walony z ita
ni wprydkim czei świata, iak sie kotystry w prykony
ideach równowagi, iak zdrowy systemat opni. iz tabore
jednego narodu iat ita drugiego, swiny przepłył powiększa
swe polubczy mudy, i nadużyiem podatkow to naracie
nisty, co onz; i ofe prawa uzgredzity.

Prawa, rady, i obywatel narodu iadobia dalky kroniki
decyzji ciekawem obzaczem. Natura byta prawodawczyim
wprydkim ludem, wty bandzjem Big wyrost w sercu ludu
kim swiate i niezprane prawa. Pierwizy ndziny
byty postuzym bym prassom, wspieranyim powaga cyow
ella, wotadza cnyty, i napsimimimim stansowaniz se
drimosi. Duzy zbradnia zernata karde widzity; a naden
czab prawa ciwltre przepity na pomoc prawa natural
nemu. Kardeu ofuoyt czei smyty praw i swiny wladzy
w sce srdzigo i powyzelnego mscicela. W roknyty
Klimatay, ubooyty sie wone rady. Monarchie i
w krude despotykim rzadza wschodem, zachod podlega
rzadoni, republikanizkiem. Każdy naród ma swego pra
wodany, każdy prawodawca swoty swiny kuder podtyg
duka, obzaczem i klimatu kraj; każdy naród ma
swia wtasime, fizyonomiz, fizyonomiz.

ustawicznie się scena administracji?

Przemawanie w rozmyślach ludów dostrzegając różnic ludzkiego
tu jest niesłabym nowym wieśniadomości i filozofii, przychodzi
nie i ubywać aże barbarzyństwo i złyk piękny, co za
skrajne niedoki nie przedawiają się naszym okom!
Nie zabłygnie się nad temi stugieniami nocami, któremi
wieśniadomości skryta przeszyje ziemia, przez tyle wielkich
chciały dalsze mogą być przedmioty do głębszych roz-
ważen tem, który ~~przez~~ uważa wyrażenia podług
skutkiem i przyczyn małych wpływ na przesunięcia
ciata politycznego: wielki oświecenia przedawiają nam
daleko przyczynię i interesować obraty. Sporyżymy
na Egipt, na te kolebki kunsztów; ileż wspomnianych
pomników nie gasiwiadają, powinniśmy wtedy czasu,
jenieży tego narodu! 4 bradnośca, gładnie może ich
sobie wyobraźność przedstawić: one nam przy pominięciu
po nich słojem stawy, i na które wiadomości i moty
te okoliczności. Podobnie do wspaniałego Nila wznięto
to ~~okoliczności~~ ^{one} bywają umiędłowien pomiędzy Dzielic
i barbarzyństwo narody. Madrość i złyk Grecji nie były
iakkbytki kanalami wyprawdzaniem złego grodu
przez prawodawców i filozofów narodu najwyższim
organizowanego: przewidziano by wiadomości Filipa i
Alexandra, i nowa gładna zeseta nad drugą ożydź-
ną kunsztów i umiędłowien. Filozofia, której Sokrates
z nieba zląsć karat, powstypota do moty przez
usta Platona i Aristotelesa. Eschyl i Demostenes

współnie nieprawy; interes który same panie monarchie obywateli
do państwa; oświadczenia; podziwienie znakowicie w
dawnych dziełach, których wspierają, których przypisat i
nieprzypisat, samego siebie; takwa nauka która, adnoiemu
bawiac się, i dyle innych podobnych przyczyn. Bez względu
nie z powodu dyle współnie wykładów powiadajemy, iż
kt historyczną iaktin Kolwilk budy, sposobem pisania, gawozi się
podobna (1)

Starany się znaleźć wistoratkiem sposobami. Chcielibyśmy się
pamiętać orelly in, w różnych miejscach znajdować, i na
nowo się odnowić orelly zgi w współnie czasach. Historyczną
przemysł nas w ^{nie} różne miastach, w współnie krajach,
Daje nam w ^{nie} miastach wykładzie sposobem być go na
wykładzie i na naszym miastach. Dajemy się dobyć
z obywatelami naszymi obywatelami, dajemy się dobyć
w historycznej wiedzy, iżgo rozmaite zmiary upatrywali,
nie jest inż więcej obywateli do nas; stajemy się, wspierają
władkami Indycana i Chinowską; ^{znaną} inż fizjonomial i inż
kraj; sedzimy o inż państwach inż praw; inż wiadomości
przemiany zgiemny zmiem w przemysłach obywatelach, lub na
inż miejsca nas samych władzimy. Może gawozi, iż
samiot fide in wykładzie tego, który go nauka inż
oboję tak dobyć popat iakt fide wykładzie (2)

- (1) Historia quoggo modo scripta delectat. plin. lib. 5. epist. 8.
To zdanie nie ze wszystkich jest sprawiedliwe; mamy wiele historycznych,
których ogólna powina inż miernosi i prawników; nie możemy
pochodzić do 2 głabosi inż etia, z inż miastami inż epistolar, etc.
- (2) Non sum huius angulo natus. patria mea totus hic est mundus. Sen. Epist.

Mieczysławie wieści kłóć się wybudził go mowa chwała, nie zna
 inny ogólny i tak byłoby to chwała, czyta krain' est mui w nie
 kłóć się wybudził był niezgodności ile nawiązał najodleglejszy. Pado
 zianą, kłóć się widzi: z etapiarstwo nawiązał się przynajmniej oby-
 wanie i kłóć się narodził, uważa się niezgodności i tak gdzie był
 urodzony przynajmniej mui. Takie jest słabe wyrażenie
 naturalnie z historyi. To co mówię o mieczysław, przynajmniej
 się także o oradie: obywateli jest to samo. ^{nie}gdz historyja
 adriatka dobrze jest naszym umyślnym przedstawione, gdzie
 się nam, iż się przynajmniej z alibiadesami, arisztidami
 milciadesami, limonami.

Dwidz się obywateli zasada się ~~w~~ na udziale, kłó-
 ren biestem na opadającym prze nas wybudził, i na osobach
 kłóć się działania nam się przedstawione. kłóć się rozstrze
 się nad przynajmniej lewidasa i był kłóć się spartanów chwa-
 lebnie polubił pod w termopylach w obronie greji? kłóć się
 nie podnieść ręki dla wypróżnienia strzał wybudził na kłó-
 varego, ~~gdz~~ obronia most publicznie przynajmniej całej armiji?
 kłóć się nie da się przynajmniej do łowczych konfrimacji
 sity jego nauki i mot? kłóć się nie tak się o walce
 Rzymu przynajmniej od łowczych konfrimacji? kłóć się
 wódzka ze wrodzonym sirakuzy niezgodności od dera-
 sa? kłóć się nie stłakł nad przynajmniej kartagany?

Dwidz się kłóć się był poruszeń, kłóć się przynajmniej
 przynajmniej był przynajmniej. ~~gdz~~ przynajmniej starożytnych
 przynajmniej nam przynajmniej wypadki, gdzie przynajmniej Rzymu

nie gwarantują się z możliwości ubóstwa? Który widzi reguła w kartazjani niernego swemu pokrzyżowaniu, i tak samotnie na ziemi i w wygnaniu, będzie się odważał wiekły kolonializm bez widoków, kwestii prawa narodów? (1) Niepółtora linia pod brzością cyprów przedstawiła się naszym umysłowi. Pierwszy debrych będzie gwałtownie, zgroźnym ciałem (2).

Ze względu, pokrzyżowania nam także, że naszym zamierzeniem i naszym obawianym jest być dobrem i możliwości; silna potrzeba z powodu której umiarkowanie nas dzieje w miarę dobra gwałtownego i obywatela nas do cyprów tego rodzaju.

Monarchiem dnie opisany, mówi Sicut est (3), jest wyplaceni ciałe w całej miarę okazują i ogólnie obywatela do Fryb

(1) Cypr Jana Krola francuskiego przedstawia nam porównanie debrych, przedstawi nam podskryb przelata. Pochowany i ogólnie w niemożliwy pręży był ten niespójny kiel zaprowadzony do Londynu, gdzie nie obywatel możliwości aż po przedstawił gwałtowne bractwo w Brechijng Anglii, gdzie nasz cypr zabierają, niekiedy w niezauważalnym ciele. Dat in napisanym i dwójkami ad huc gwałtowne doprowadzi ciałe: „dobra wiara była wyznaniem z reszty świata, gwałtowne aby in przelony. „mniej gwałtowne w sercu: wskazywał Krolow.”

(2) Memoria rerum a maioribus gestorum vehementissime animus ad virtutem ascenditur, et ea flamma egregijs viris in pectore crescit, neque salustius.

(3) Regni sententias haud instatim nisi insignes per honestum aut nobilitate decore: quod precipuum munus avaritiam reos, ne virtutis silantur utque pravis diuisis factisque ex posteritate et infamia metus sit. Annal. lib. III, cap. I. XV.

chepności. Jeśli się rozpisaną chce ten zamiar wykonać, toż
gdą niemyślno będzie. W świecie wyjątkim narodów, obywateli
nie byli obywateli do niespełnienia i nienawisli publicznej.
Mato jest takimi kłótniemi do wykonania swojej podległej
garniaru; prawie żadnego, kłótniemi wyjątkim przy zamierze
bez wyjątku i wyjątkim sumienia. No iż sumienia tamże
poszły palców, które podzieli wyjątko za ich życie, a
na ich imionach wyjątkim, charakter słomoty; sramotem
tego kłótni, Kromwel. ^{przeimnie} Tamże dobieży życie po za
ich grubem w wyjątkim inie, ona nie może zamie
za niespełnienia kłótni doświadczali; ponieważ nie
współdzieli się wyjątkim, że ciota nie gawrze z samych siebie
nagrodę obywateli, i że dobre życie wyjątkim gawrze
owym wyjątkim. Ten wyjątkim ciota, gawrze wyjątkim
jest wyjątkim iż wyjątkim wyjątkim: dobieży wyjątkim
iż zamie na świadectwie swoje serce, na podzieleny
budziły, i na tym wyjątkim wyjątkim, że do
magali innym, chociażby niewyjątkim imate być ich
nagrodę. Ali maier zamie wyjątkim sobie, swoje
sumienie które niedoży, innym ludzi kłótni im zamie
ora, niezwykłych kłótni ludka, dobieży. kłótni
pazandżara, i prawa które przesłania. Mato jest takimi
kłótniemi nie dowiedzi w tym życiu który inny ich sto-
wyjątkim. Także nie żywi nie żyte serce, wyjątkim
był wyjątkim. Wyjątkim w obicia cnoty?
Miałby mieć nie mówić, aleby żyć wyjątkim same były

Naturaii byj spsobem porzennia z uszytegnia, iakreby
mogta nie gawierai w sobie inoodymny powabon. Na
kandyd duffy, ktora nie iest wrodzona niezadna. Do
suzycia z konytowa. Na udofkonowanie swego rozumu?
Uzyny in dycion: zabawnyj praiskna wyzrodzace
z chaosu, iabnicia iak wybardnyj, a potem upa-
daiu w porzypase. One nas nauwa porzypai punkid
epiteryzofna niezuty tak iak punkid swiata
porzypknae w iego uowodnyj porzypnyj, uwazai.
giniay i porzypnyj praw, obryzcion, pphak, wolicnwa
kandn, idnyj stwem, one nas nauwa nabrywai
wiadomofn epiteryzofna i natory. Uzyny in dycion:
narykrytyknyj pobudki z konytwa budje dycion, pely-
oznyj wyppadkion ktore uslaty tak zamcisty spokny-
wosi punkidnyj, obryz in dny zaston wkiem naryjny.
Uzyny in dycion: puredkaniarne nam obryz wien,
wyzneca w nas obryzynie. Na porzypnata wyzycion.
Obryzynie nas z wyzycionnami prawami budkion,
porzypknae nam wicthie porzypknae bibe iakobnyj
pod porzypnata inozycionnyj nauwalnyj, gdy byj wozem
kacycia pokion obryz in nam punkidnyj do porz-
ezen wyzycionnyj; chie porzypnata, tajpdueni, deryzypnate-
mi, narykrytyknyj do zabudnicia praiskna, do iny,
uowodnania i do iny konytwa. Uzyny in dycion:
one nam punkidnyj wyzycionnyj narykrytyknyj porzypknae,

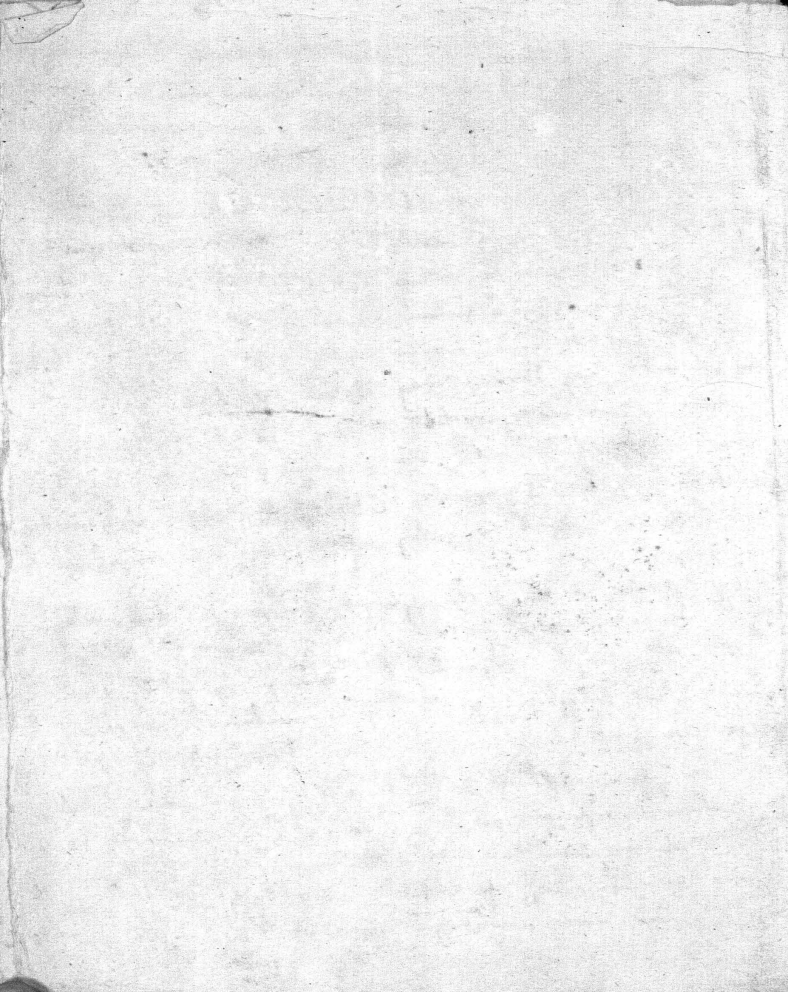
same takie prawdziwe operacjami w ich ziemie klony wyprost
 ko myporaca; one nas przykominaja do swiadczymy, ze
 dzieje dawniejszej sa te prawdziwe, tym wiekszy wladzy
 maia na umysle. Wzrosty sie dziejom: one nam opiszaja
 ciala: materialowa rozumu ludzkiego, tam obazerny
 stumane jazyka przesiadaj, tutaj, ludzi bezposrednie
 kulturowy ktorem zabobnem i usiektowaniem krwawym
 fanatyzmu, one nam wyplania filozofia, zaktualizacja
 wypracie swoje panowanie, wyliczajaca niewiadomosci
 i barbarzyństwo, i potajniacy, gwiazdkim oswiady
 najodleglejsze narody. Wzrosty sie dziejom: obrazy detali
 i umietych do ludzi, ktore przed nami wazy wyplania,
 pokazuje nas do stania sie im podobnemu przy pomocy
 najbardziej na serca skuleniow; nie moze tutaj obzaj,
 ktorey sibi bierz za zasadę: chwata byty stani; i
 nie nalezy do ludzkosci. Nakoniec wzrosty sie dziejom:
 one nam przedkonia niezliczona liczba przykladow ma-
 drosi, wzpamiatow, bezadownosc ktore zayma naszym
 umyśle, uplaczajaca, naje wzgona, wzgiera nas
 nad samych siebie, ab i opiszaja nas do prawowianci
 byj przestawka nad przesteciem nam podobnym.
 Takie sa one ktore opad ofiarany, gdy odtonimozny
 gestone, sakropwicione, procentozie, idyjemy za sludami
 nabytch ocyow; gdy sie poprzyjzyciamy zmi z miedza-
 mi i dobrami ktorey nas wyprzeedzaji, i gdy zyjemy

420
Hortus catholice parochialis de Spirata
Lithuani in hac omnia anni : pergerit
republicam

[The remainder of the page contains extremely faint, illegible handwriting, likely bleed-through from the reverse side of the document.]

.....

o

O dziejach pisarzy.

~~W piernopieku...~~

W piernopieku widać nie pominięto ryłka historii otkom pospo-
litym: Myzasy, Hermes, i Loroaster byli najspaniejszymi dziei-
pisarzami, i tak jakby miedzi, który prawa ludziona nad nie,
sam bytko był godkiem ich malowai.

Sądzka nie gnikreminata potekudzac x arzy do Europy. Krytane
dzieci Inackim na zppomadzeniach narodu, a gnykale bytko
widy ludzie pisali tyca wistkiij ludzi. W Brynie nie byty
dzieci pisane przez stuzi potenicy wam, i tak bytko od nay-
piernostych metion wstrozspolity, a py niewolnik Stacituz,
naukiyel pompicia, chiat fwin upamca, obudnty w wysp
wie stany pairstwa: opamato w bytko ubliżenim majestata
w republikum, aby bytko przez niewolnikow był oiwicany
i radzonym.

Nie byty radka, rada u starozytnych widzieli bohatera stadia-
ego x inna pomaza wkiem i piorem. Pyrus i Amibal
pisali dzieci swych gnykstw; wprawdzie zapmety se
pomniki, byz doycheras gonadany kumentazy Cekara, i
knige stenofona o stawnym dworcie dzieiżim byniey.

Wacit w, w w ojetuosi wrednik publiczny jest inicy gdatym
do malowania zimian pairstw, i do wacenia gamiarow nare-
dow i stadiow, i tak iuktkolwiek budy inny wstunek kram
piniada przy najwymy charakter monial do swiny wstotuzes
nych, a ego inie powistozga zampanie, koinerpe do

do nadania wiktora ięgo Dżięta.

Anglia nie ma w tym względzie nic do gadaniny, stary
złyk; Ananiasz pracuje w gawoździe historycznym Lorda
Balkon, kancługa Klaredon i ministra stanu Bolingbroke.

David Hume, którego Dżięta nazwuje nim stawy przypisywany
był petycomentem swej korony w Francji.

Byłoby może iżre słowności, gdyżby król, a nie minister
zaproszyłby się papieżem utwierdzić nie istniających dla nauki
tych, którzy istnieć mają; deum tych ostawiając byłoby
mniey upokorzone, w odbieraniu przestrog, a głoś prawni
dochadzający nakazywał bezkarne do słup tronu.

Starożytni posiadali dżięta napisane ręką królewską, pewnego
Ruba. Widzieliśmy w naszych czasach bohatera pietroży w
Klaredoniego roztłuki kłazat swego domu; a epiz królowi
-dżięta pisarzy byłoby daleko krzyżniejszy, gdyżby prawo pisa
nie rozprzeczowało swego krain, iakże prawni krzyżniejszy
auter się wypraga, było wystawieniem prawni krainy. (1)
Próbowany stałoby prawo posiada, a prawni niezdy idwaga
ponieważ prawni: z tego powodu gawiera ięgo Dżięta
mniey pomaga w sobie, iakże dżięta króla - dżięta pisarzy.

Próbowany pisarzami kłazaty nie bida uchronowaniem
za idwagie ludzki petykcyonni, publiczba rozkoźnie, czyli

(1) Ten pisarz iżre daly się gawoźdka: Dajty miła, mów
cin, arety wpytkim innym ludzkiem gawoźdka pisar dżięta
pod kara senieris! Obaw dżięta pod napisem: Des vertus et
des vices de l'histoire, pag. 158.

istki przywody gaimar nie powiodzie siecni w przyjezdoszeim
 mnicmania wnetu o ihy uradowaniam: nayznatomidprzego
 bowiem miska gawozge gaj mize gpcanie publicyzowoi o dia
 Tamaq opia ego; a Cicero nie pisatby gajewine dzieie
 swego konsulatu gzbke pranda, iak historya dellkatowy
Kanilla lub panowania Partiminsyjom.

W ogolnosci iest gawozge republikanin gdotnieyzy Do gnowo
 tywania wyspylliny ludzi kinty opki puzed brzymiat pokolen
 potozystych, iak niewolnik gpcataicy na gubnie despoty;
 luy iereli ten republikanin wrodzyl sie niepkojy anielom
 Krolom, budyje gawozge gubony gpcinadai radey gbrodnie
 ktore oni gupetnie mogli, iak gbrodnie ktore gupet-
 neli. Tajst, ino skrozny Tajst nie iest wdyem wazkdyje
 gupetnie ad gachulim wyjedy. Obicakyt on minawistey
 obray drowsowicem ktorowu wany, puz ktorem gyt,
 a gby iyo gpcinadanie nie gpadzate sie po naywiek.
 Wryz wzei & dnieciericami ginnego Swetona, bylibyomy
 pubndzemy uwakai iyo wozpikli radey iako romans
 fiktopistny, a iereli iako wierne dzieie Liberyuszom
 i Neronom.

Dzieiepisny ludzi gpcinowem wyspyllinim nitami; i g cato
 drachosia nmysta gachulim wozpikli pisarzyom wygot-
 cesnych; poniewaz dnyy przykryfatacaie sie adlegowia
 cesow, tak iak Koby puzedmielom gpcinowem oddaleniem.

Nawet powaga współczesnego pisarza powinna być
wskona, na skali Kritickei.

Polyb uważał Diocę Sincera za niewiame, ponieważ
tenże nie podał imię przez Greya. Użył imię zjwe
Karola XII w przybliżeniu podobne zarys, a te zarys
nie ustęły, aż dupiski Starostan zinciany Polke i akto
Krist i rodak, nie napisat podwierzenia prawdy tych
diocion.

Tenże Jan Polyb ostrzągał Kallistena o niewiame, poni
wey domogae o perney libri nindog Dariuszem i
Alexandrem, Klony nawstymon był swiadkiem, przełożył
it ufyżkowanie wyyska; pludark nadwala zjwe
perney przełożył swiadectwo nay wielkizjwe wersu był
zjwe diocypisarzy, Klony opiny wali libri Mara
lonstka.

Łuz badamy miniey powatpiewaciamu i tworliciamu
ialk Polyb i pludark! Co nas maiey obchudzi prótku
wyżizania wyżjedliny obrotimosci tyracych ty libri
ialkney, wyżjedliny one od razu Nemroda az do wy
nalazienia armat sz do nieb podobne. Sztrakony
waskey rezultatow z tych zarysow wyżskowody wyżjed
waiarych, a nie frazykonalnych opisan wzeregowania
Falangi (1). Te nauka jest dobra do uzyskania do
widzenia wyyska, łuz jest niprobna dla diocypisa.

(1) Starożytni nazywali falangę piętk zamierną 8-16000 osob
wonnie libre zarys w Klony piakota pod publikacjami ialkney pod
oklepieniem elata.

piramga, który byłko malowanie ludzki przed siebie.
 Błdy, geograficzne maia doleku wozniyze Jankki dla
 dzieciopiranga, iak niewiedomozie dalkiki wozelkoniy; Na
 tego nie moze ktazi w do prawni gionwie w idem zgl-
 rez z Polykem i Xerofonem tego Kwiriba - Kuruzusa,
 który bwoy na potudnie opiedta Gangesu, który nie
 czaji rzhiny niidzyj gora Taurus i Kaukaszem, i
 który bize Saxart zamiast Tancid. Luy choniybysmy
 dzieciopirangowi Alexandra pzebathyfi, ze ztyim byl jco
 grafem, nie moglybysmy nim Daromai, ze smiat uspra-
 midhivian wpreduz ushuwa smego bohatera z Bagoatem,
 i Eperbionem. Zkwatami moralnozi iet nayniekryz.
 z Stabufi w wpyetkiki ludziaz, luy usporawiedhivianie
 podobneye przestapierania iet zbrodnia obrady ludzkiej
 w dzieciopirangu.

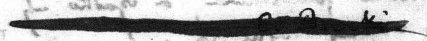
Zdaci sie byda pobredna, zezay w jizanin dzieciow uspotyges.
 usyly, acyby se uspienaci puzwata bohaterom ktorych na
 cenne wprowadzamy; taki pobniwdzat Scipio opinywana
Polyba, w nowyich czasach niidgikimiy dzieciopiranga
Karola XII puzosthivay na puzadchuo Stanistawa Se
Wrekyuskiego.

Dokladna borschomwie iet podetawa dzieciow, Na tego potrzeba
 acybymsy jierney, nim nazy sad wpydany, o chomichoway
 dzieciowch puzawhuo, puzadgiti sie obad miay ebiw, tak
 dxiat Tacyd, puzniidzy nowyem puzadgit sobie

David Huone iuzsze lepij, rozumowat on i wozyl zdania wolny
akt tak politycznych iak i religijnych Anglii, a tak wypraw
szly rok adwokata jeneralnego, zopawit wyjedliwkon wyzstary
quincie procesu.

Prinim ofta bia pomaze bracia piranzio wospitacznych ten wielbia
iay entuzjazm, ad klonez tak trudno sie ustozadz, gdy wyser
ieny zpin stanony mera :: widziemy bez przestanku Kauc
pona u nioz Cyrysa; Eureba przed Konstantynem; Cyngard
przed Karolem W.; bez otworok jeneralny bytko Bratania
nych bohaterow przedstania, a yzadko ich chweli: zgliz
to moze przyoznyz anyniosta palomnosz pod ineliose
bohaterow Hiady. Tak bytko ilady podobnyz ad wielbia
dofuzeganny, nalychnimst obuzanny uo przywoko Dzieropis
zami. Zycie Karala V przy Wandawata biskupa Pampelmu
zastepo sie odrodinkiem z oycy na tyra, ad yzasiu
Adama ay do tego cesarza, zalednie Kittka Karbek adity
lanny, Kuany patni nieshei Kniatke. Jezure bandziny ob
za sie nafje moralne znie, gdy wtaoca, klonez omaniciaz
podchlebnemi prekwetami, iest biezem ludow pod iego
panowaniem zoflajacych. Bohaterem Welleja - patrobruda
my obraz tyra admalowany przy tego Dzieropiszacy,
a podim iego zbrodnie u Lacicie skytanny, iestlery
poni mowolnie przymuszyci litowai sie nad hedyk
naturą.
Nie chie wspominae tutaj, iak nikezemna iest powaga

tego pisarza, który ma postać zapowiedzianą swą jemu
 odpowiedzialności i który go opiera. Parquet Towe
 miał na tym wyroku, iż posiadał dwa pióra, jedno
 z srebra dla księcia, który jego podobieństwo opierał,
 drugie z zelaza dla tego, który nim przegadzał; lecz
 potężności Sprawiedliwie sobie postąpiła z tym dru-
 gim Arctinem, przysięgając w niepanie jego sadyry
 i puchmaty.

Skanowanie i opracowanie graficzne na CD-ROM :

ul. Ostatnia 17

60-102 Poznań

www.digital-center.pl

biuro@digital-center.pl

tel./fax (0-61) 665 82 72

tel./fax (0-61) 665 82 82